

Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku häälekandja

Metropoolia

Nr **55**
 Aprill
 2011

Sest sina saad Kristuse
 tunnistajaks kõigile inimestele
 selles, mida sa oled näinud
 ja kuulnud. (Ap. 22,15)

Me tunnistame armu,
 kuulutame halastust,
 ei varja heategusid.
 (Suurest veepühitsuspalvest)

Foto: Gemadi Baranov

Kristuse ülestõusmine. Alkis Kepolase (1957–2009) pühakuju Tallinna Püha Siimeoni ja naisprohvet Hanna katedraalis.

Palugem väsimatult Pühal Vaimul ennast valgustada tarkusega, et võiksime rahus ja üksmeeles uhkusega kogu maailmale tunnistust anda oma austusest püha pärimuse pühade väärtuste vastu, mis me oleme saanud ja mille me peame edasi andma.

Tallinna ja kogu Eesti ülipühitsetud metropoliit Stefanuse ringkirjast (vt lk 2)

Ülestõusmispühade kuupäevast EAÕK liturgilises kalendris. Metropoliit Stefanus. **Lk 2** / Oikumeenilise patriarhi Bartholomeose läkitus Fukushima tuumajaama teemal. **Lk 3** / Välisuudised. Preester Sakarias Leppik. **Lk 3** / Püha Sinodi teated. Piiskop Eelija. **Lk 3–4** / Tallinna peapiiskopkonna täiskogu. Madis Kolk. **Lk 5** / EELK – EAÕK seminari dialoog. Ülempreester Mattias Palli. **Lk 5** / Katehheetilisi tekste suure paastu ajaks. Piiskop Kallistos Ware, Pergamoni metropoliit Johannes, Suroži metropoliit Antoni, Pantelis V. Pashos ja Alexandros Gikas. **Lk 5–7** / Ortodoksse kristlasena tänapäeva maailmas. Preester Roland Tõnisson. **Lk 8** / Kaplanikoostööst Soomega. Preester Andrei Sõtšov. **Lk 11** / Kirikuelust Vormsi saarel. Preester Jüri Ilves. **Lk 11** / Eesti Õigeusu Noorte Liidus toimunud ja tulevikuplaanidest. Arhidiakon Justinus. **Lk 16** / **LASTELEHT** **Lk 9–10**.

Foto: Gennadi Baranov

ÜLESTÓUSMIS- PÜHADE KUUPÄEV EAÕK LITURGILISES KALENDRIS

Lugejatega oma mõtteid jagades on minu Lsooviks algatada laiapõhjaline arutelu vajaduse üle leida ühtne ja harmooniline lahendus liturgiliste kalendrite kasutamisele meie Kirikus siin Eestis. Iseäranis selles osas, mis puudutab ülestõusmispühade tähistamist.

Me teame, et kristlikus maailmas on tänapäeval kasutuses kaks liturgilist kalendrit: Juliuse ja Gregoriuse kalender, ning see viimane ei ole tegelikult sugugi uus kalender, vaid Juliuse kalendri parandatud versioon, sest Juliuse kalender, mis on kasutusel aastast 46 eKr, jääb iga uue sajandiga üha rohkem taha tegelikust tähtedeseisust. Tõeliselt keeruliseks muutus olukord aga 16. sajandil, mil läänemaailmas asendati Juliuse kalender Gregoriuse omaga, mis pani aluse praegusele kahe liturgilise kalendri paralleelkasutusele.

1582. aastal, kui paavst Gregorius XIII viis läbi kalendrireformi, oli vahe uue (tema nime kandva) Gregoriuse kalendri ja Juliuse kalendri vahel 10 päeva. See vahe on aja jooksul üha kasvanud. Käesoleval ajal ja kuni aastani 2100 on vahe 13 päeva. Pärast 2100 aastat 14 päeva ja nii üha edasi.

See aga tähendab näiteks, et kui meie Issanda Jeesuse Kristuse sündimise püha tähistatakse 7. jaanuaril Gregoriuse järgi, on see päev Juliuse kalendri järgi 25. detsembril, mitte 7. jaanuaril, nagu tunnevad ja tahavad meid tänapäevani uskuma panna need, kes seda kalendrit järgivad, ja ka suurem osa lääne meediast. Tegelikult pole kellelegi teadmata, et Issanda Jeesuse Kristuse sündimise püha on liikumatu püha, mis langeb 25. detsembrile, välja arvatud armeenlastel, kes pühitsevad seda 6. jaanuaril (Gregoriuse kalendri järgi) koos Jeesuse Jordanis ristimise pühaga.

Lisaks tuleb arvestada, et kui 2100. aastal on vaja lisada Juliuse kalendrisse taas üks päev, ei hakka Issanda Jeesuse Kristuse sündimise püha enam olema 7., vaid hoopis 8. jaanuaril, kui soovitakse kinni pidada põhimõttest, et jõulude tegelik kuupäev on 25. detsember. Ja sama juhtub ka kõigi ülejäänud liturgilise kalendri iga-aastaste pühadega. Mis tähendab, et sajandite möödudes tuleb iga kord, kui see vajalikuks osutub, lisada Juliuse kalendrisse üks päev.

Ülestõusmispühadega on lood teisiti. Kahe kalendri – Juliuse ja Gregoriuse – arvutuste erinevus varieerub aastast aastasse: kuupäevad võivad ühte langeda, nagu näiteks tänavusel aastal; samas võib erinevus olla ka kuni viienädalane, nagu aastal 2013, mil läänekrist-

lased tähistavad ülestõusmispühi 21. märtsil ja õigeusklike enamuse 5. mail.

Tasub teada, et mõlema kalendri arvutused põhinevad päikesel, välja arvatud ülestõusmispühade tsükkel, mis põhineb kuul. 1920-ndatel läks suurem osa kirikuid üle reformitud ehk segakalendri, milles liikuivad pühad on Juliuse, liikumatud aga Gregoriuse kalendri järgi. Selline ajaarvestus kehtib praegu kõikides autokefaalsetes õigeusu kirikutes, välja arvatud Jeruusalemma, Vene, Serbia ja Gruusia kirikud. Milleks seda vaja oli? Eesmärgiks oli viia Juliuse kalender paremini vastavusse tegeliku tähtedeseisuga.

On üldteada, et ülestõusmispühade tähistamise päev määrati kindlaks 325. aastal Nikaia oikumeenilisel kirikukogul. See osutus vajalikuks põhjusel, et toonase kristlikul maailmal oli raskusi ühise kuupäeva suhtes kokkuleppele jõudmisega, teisisõnu: tol ajal pühitseti ülestõusmispühi eri kohtades eri ajal. Just sel põhjalt on tollest ajast alates ülestõusmispühad seatud esimesele pühapäevale, mis järgneb esimesele kevadisele pööripäevale järgnenud täiskuule, mis enamikel juhtudel välistab olukorra, kus kristlased tähistaksid ülestõusmispühi enne juutide paasat või sellega samaaegselt. On ilmselge, et Nikaia kirikuksade jaoks oli selle reegli peamiseks eesmärgiks saavutada olukord, kus kõik kristlased tähistavad ülestõusmispühi ühel ja samal ajal.

Pärast seda lühikest sissejuhatust räägime nüüd meist enestest.

1920. aastal sai meie Kirik, mis toona oli Moskva Patriarhaadi jurisdiktsiooni all, õiguse järgida Gregoriuse kalendrit. Mulle tundub, et see oli veelgi lihtsam, kuna 1918. aastal olid ka venelased tsiviil- ja administratiivtasandil vastu võtnud sama kalendri. Ning asjaolu, et Moskva Patriarhaat hiljem ei järginud 1920-ndate aastate kalendrireformi, oli tõenäoliselt tingitud hingedoidlikest ja poliitilistest kaalutlustest seoses 1917. aasta oktoobrirevolutsiooniga.

1923. aastal, meie Kiriku autonoomia väljakuulutamisel, ei seadnud Konstantinoopoli Oikumeeniline Patriarhaat Juliuse kalendri Gregoriuse kalendriga asendamise küsimust vähimalgi määral kahtluse alla ei meil ega Soomes.

Kirikukalendri probleem kerkis Eestis Kuuesti päevakorrale aastal 1945, kui meie Kirik Nõukogude okupatsiooni jätkudes meelevaldselt ja antikanooniliselt laiali saadeti. Juliuse kalender pandi uuesti kehtima venekeelsetes kogudustes. Eestikeelsetes kogudustes püüti alguses samuti kehtestada Juliuse pashaaliat, ent hiljem lubati jätkata Gregoriuse kalendri kasutamist. Seda ilmselt põhjusel, et toonaste kirikujuhtide hinnangul pidid need viimased aja jooksul nagunii välja surema ja ei tasunud vaeva nii väikese asja pärast endale peavalu valmistada! Erinevalt sõjajärgsest ajast tuleb algatus praegu pakutavaks kalendrimuutuseks meie Kiriku enda seest ja saab teoks ainult siis, kui me ise selle otsuse vastu võtame.

Nõukogude aja tagajärjeks on see, et me oleme praegu silmitsi paradoksaalse olukorraga, kus ülestõusmispühi tähistatakse kahel eri kuupäeval, mis nii vaimulikult kui ka kiriklikult lõhub meie Kiriku sisemist ühtsust.

Miks väita, et see lõhub meie Kiriku kirikliku ühtsust, kui üks või teine osa Ki-

rikust tähistab ülestõusmispühi kord koos ja kord eraldi? Kuidas seda seletada?

Meie usu tuum, selle keskpunkt, mille suhtes kõik kristlased ja iseäranis õigeusklikud on ühel meelel, on ülestõusmise kuulutamine: kuulutus, et Kristus on surnuist üles äratatud ja on Issand igavesest ajast igavesti. Ning kuna meie usu tuum on Kristuse ülestõusmine, on mõeldamatu, et ühe ja sama Kiriku sees ei saa me ühiselt, kõik üheskoos ühel ja samal päeval kuulutada seda surnuist ülestõusmise kindlat veendumust ja suur rõõmusõnumit. Vaimulikult ja teoloogiliselt on vastuvõetamatu, et kõik sellel maal elavad õigeusulised kristlased ei saa ühest suust ja südamest pühitseda ja lauldes tähistada ülestõusmispühi ühel ja samal päeval koos enamusega ülejäänud õigeusulistest kogu maailmas.

Pealegi oli just see üheks põhjuseks (teine põhjus oli ariaanide hereesia), miks kutsuti kokku Nikaia oikumeeniline kirikukogu. Sellest me näeme, kui oluline on Kiriku jaoks, et kõikidel õigeusklikel oleks üks ja ainus ülestõusmispühade päev, sest see tuleneb Kiriku enese ühtsusest ja elust.

Teisisõnu, seni kui me siin Eestis oma õigeusu teadvuses ei suuda vahet teha sellel, mis on Kiriku tõeline alus ja sellel, mis on omane ilmaliku ühiskonna seatud kohandumistingimustele, ükskõik, kui põhjendatud see ka ei oleks, ei suuda me väljuda seisundist, mis lähtub pigem maailmast kui Jumalast.

Ning lisaks, kuna kõik kristlased, olenemata oma kuuluvusest, ei ole ühinenud ühte ainsasse Kirikusse, teisisõnu üheks ainsaks Kristuse Ihuks (asjaolu, mida ilmselgelt ei saa vaidlustada), siis õigeusulised kristlased – kus maailma paigas nad ka ei asuks –, on kohustatud järgima seda ülestõusmispühade kalendrit, mis nende ühtsust kõige paremini väljendab.

Õigeusu Kiriku ühtsuse vajadus on äärmiselt oluline, kuna ilmalikustumise, äärmusluse, türannia ja sõdade arvu kasvuga neis paigus, kus sajandeid on elanud õigeusulised kristlased (Aafrikas, Lähis-Idas, Ida-Euroopas...) vajab meie maailm rohkem kui iial varem ühist tunnistuseandmist ja oma usu tuuma – meie Issanda surnuist ülestõusmise – ühist kuulutust. Mitte ainult maailma jaoks, vaid ka kui ühtekuuluvuse väljendamisest ühise usu kulutamises koos oma õigeusuliste vendade ja õdedega, kes veel tänapäevalgi on tagakiusatud, kelle vara on võõrandatud, kes on, mõnikord kõige äärmuslikumas vaesuses, sunnitud lahkuma oma esiisade maalt, nagu juhtub mõningates Lähis-Ida riikides (Iraak, Palestiina, Liibanon...) või Ida-Euroopas (Serbia teatud piirkonnad). Nii sageli on nende õdede-vendade ainsaks toeks, ainsaks lootuseks usk, et lõpuks saavutab elu siiski võidu surma üle selle mis tahes kujul, sest Kristus on surnuist üles tõusnud.

Kõik see tähendab, et peame olema valmis kigal hetkel loobuma oma harjumustest või valikutest, võttes alandlikul meelel ja usalduses jalge alla tee, mida meie pühad Isad usus on meile näidanud. Minu arvates on meie jaoks kõige mõistlikum lahendus jääda ustavaks Nikaia paasapäeva tähistamise ühtsuse reeglile. Meil tasuks järgida enamuse kirikute praktikat alates 1920-ndatest aastatest ning võtta liikumatute pühade osas omaks uus kalender, jättes samal ajal siiski samaks kohalike traditsiooniliste kirikupühade kuupäevad, nagu näiteks jüripäev

(püha Georgi), päätnitsapäev (püha Paraskeeva), kadripäev (püha Katariina)... . Nende pühade tähistamine jätkuks Juliuse kalendri järgi neis paigus, kus see siiani tavaks on olnud.

Samuti võiks erandkorras Setu- ja Võrumaal lubada Kristuse sündimise ja ristimise püha ning ehk ka muude suurte pühade pidamist esialgu ka Juliuse kalendri järgi, kuni rahvas uuega harjub. Talitades samal ajal siiski nii, et ka nooremad põlvkonnad ei jääks ilma Kristuse sündimise ja ristimise pühast, mis langevad koolivaheajale, sest kui neid pühitseta ainult 7. jaanuaril (Kristuse sündimise püha Juliuse järgi) või 19. jaanuaril (Kristuse ristimise püha Juliuse järgi), pole õpilastel ega üliõpilastel kuidagi võimalik neist osa saada.

Agame ei ole ainsad kristlased siin maal. Me ei saa jääda ükskõikseks ka teiste kristlike konfessioonide vastu, kes ei järgi meie Kirikus kehtivat suure nädala ja ülestõusmispühade aja kindlaksmääramise reeglit. Jagamise ja austuse märgiks nii nende kui ka meie oma segaabi-elupaaride suhtes ning kõikide kristlaste ühise ülestõusmispühade tähistamise ootuses teen ettepaneku, et neil aastatel, mil meie ülestõusmispühad ei lange ühele ja samale ajale, pühitseksime oma kirikutes läänekiriku suurel reedel ühte meie Issanda Jeesuse Kristuse püha ja elavakstegeva risti auks peetavatest teenistustest (kreeka traditsioonis on selleks akafist risti auks ja vene traditsioonis nn passioon ehk kannatusteenistus). Meie algatus oleks toeks ja saateks ühisele misjonitööle Kristuse Ihu ühtsuse ülesehitamisel Eestimaal.

Peame mõistma, et viljakaks oikumeeniliseks suhtlemiseks oma vendade, teiste kristlastega, peame oma identiteedi selgelt määratlema. Vaid see tagab positiivse ja samas realistliku dialoogi teiste usutunnistustega. Ülestõusmispüha kuupäev on üks osa sellest tervikust.

Me räägime sellest kõigest uuesti EAÕK täiskogul maikuus.

Seniks aga, pärast püha Sinodi ränast arutelu, kutsun ma kõiki, preestreid ja kirikurahvast, tõstatama oma kogudustes kirikukalendri ümberkorraldamise küsimuse, tehes seda innukalt ja usalduses ning samas rahumeelselt, õigluse ja tõelise vennaliku jagamise vaimus. Ärge laske kirgedel endast võitu saada, et võiksite kiiresti, juba sellel aastal, saavutada selge ja kindla kokkuleppe.

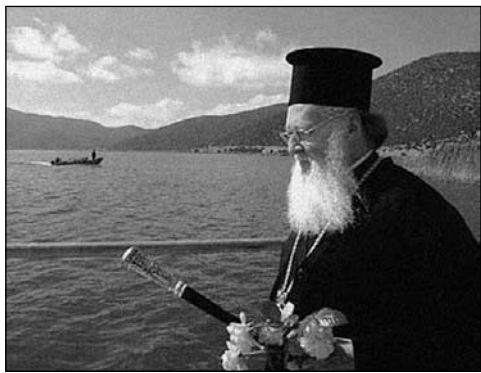
Läheb tarvis kõikide meie liikmete – nii vaimulike kui ilmalike – suurt vaimulikku haritust, hingedarjastlikku tunnetust, rohkelt ennastalgavust, et läbi viia seda ühtlustamist, mis lõppkokkuvõttes toob kasu meile kõigile.

Vennad ja õed Kristuses, meie Kiriku preestrid, diakonid ja kirikurahvas,

Palugem väsimatult Pühal Vaimul ennast valgustada tarkusega, et võiksite rahus ja üksmeeles uhkusega kogu maailmale tunnistada oma austusest püha pärimuse pühade väärtuste vastu, mis me oleme saanud ja mille me peame edasi andma.

Tallinnas 23. veebruaril 2011

† STEFANUS,
Tallinna ja kogu Eesti metropoliit
Piiskoppide Kogu esimees

Raske südamega elab kogu inimkond kaasa katastroofile, mis on vapustanud Jaapanit ja maksnud elu nii paljudele meiesugustele. Ängistusega tõdeme sellega kaasnevaid kahjustusi

Oikumeenilise patriarhi läkitus. Fukushima tuumajaam Jaapanis

tõusva päikese maal ja teistes Vaikse ookeani äärsetes riikides. Kõikjalt kostab palveid kadunute eest, kuid ka nende eest, keda kannatused alles ees ootavad ja maavärina järeltõuked ohtu seavad. Õnnetuseks ongi juba järgnenud plahvatus Fukushima tuumajaamas, mis muudab Jaapani õudusunenäo veel kohutavamaks. Maavärina traagilised tagajärjed aga saavad üha laiema ulatuse. Kui maavärina osas pole inimesel midagi kaasa rääkida, sest selle mõjutamine ei ole tema võimuses, siis tuumajaama plahvatuse ja laiemalt aatomienergia

kasutamise suhtes on meil õigus oma sõna öelda.

Teaduse saavutusi igati austades pakume meie inimkonna eksistentsi seisukohalt nii ohtliku aatomienergia asemel välja erinevaid roheline energia lahendusi, mis on ohutud ja keskkonnasõbralikud ning inimesesõbralikud ja ühtlasi suutelised vastama inimkonna energiavajadusele. Looja on kinkinud meile päikese, õhu, mere- ja ookeanilained, millest saab energiat toota. Keskkonnasõbralik teadus on isegi välja töötanud

tehnika, kuidas toota energiat prügist. Seega kerkib küsimus: miks pöörduda millegi nii ohtliku poole nagu aatomienergia? Kas ei pilka me sellega loodust? Loodus maksab ju kätte!

Oikumeeniline Patriarhaat palvetab kannatustes ja katsumustes oleva sõbraliku jaapani rahva eest ja me kutsume kõikide riikide valitsusi revideerima oma tuumaenergia kasutamist soosivat poliitikat.

14.03.2011

Välisuudised

Foto: Andres Ois

ŠVEITSIS LÕPPES KIRIKU PÜHA SUURKOGU ETTEVALMISTAVA KOMISJONI ISTUNG

CHAMBESY, 26. veebruar, Orthodox Beacon – Genfi lähedal lõppes 22. veebruaril alanud Õigeusu Kiriku Püha Suurkogu ettevalmistava komisjoni töö, millest võtsid osa 14 autokefale kiriku esindajad.

Komisjoni ülesandeks oli jätkata 2009. aastal peetud ettevalmistava komisjoni tööd ning tegeleda võimaliku suurkogu päevakorraga, mille

peamiseks teemaks oli autokefaalia tomose andmise õigused ja sellega kaasnev problemaatika.

Istungit juhatas Tema Eminent Pergamoni ja Adramyttioni metropoliit Johannes. Komisjon, olles pidanud pikki dispute, ei saavutanud tomose väljaandmise küsimuses kõiki rahuldavat otsust ning sedastas vajaduse jätkata selletemalisi kõnelusi ka edaspidi.

Komisjon arutas ka nn „diptühhide“ ehk meenutuskirjade küsimust. Diptühhi kantud kirikupead loeb diakon meenutusena piiskoplikul liturgial. Diptühhide ekleisioloogilised aspektid ja hetkepraktika eri õigeusu kirikuis olid samuti diskussiooni osaks.

Komisjon tõdes Poola Kiriku ja Albaania Kiriku palveil, et on vajadus ühtlustada kohapealsetes õigeusu kirikutes kasutusse võetav diptühhide vorm, kus oleksid ühtlustatud nii lokaalsete kirikute nimekirja kandmise printsiibid kui ka sellest tulenevalt kirikupeade meenutusjärjekord.

Georgia Kiriku ja Küprose Kiriku soovil võeti vaatluse alla nende kirikute asetus diptühhi lokaalkirikute järjekorras. Lõplikku otsust komisjon selle teema kohta ei teinud seetõttu, et polnud ühist arusaama, kui palju on üldtunnustatud autokefaleid kirikuid.

Õigeusu Kiriku Püha Suurkogu ettevalmistav komisjon.

Lähtudes Kiriku Pühale Suurkogule eelnevate konverentside korra §16-le, tuleb kõik käsitatavad probleemid heaks kiita ühehäälselt ning seetõttu ei saanud komisjoni tööd pidada legalistlikuks. Kui rooma-katoliku legalistlik lähe-

nemisviis tähendab, et juba korra kohaselt kokku kutsutud kirikukogu läbiviimise protsess on õigusjõuline, siis Õigeusu Kirikus ei ole otsus õigusjõus, kui kirikukogu ei ole seda ühehäälselt vastu võtnud.

Püha Sinod

SINODAALNE VEERG

Püha Sinodi koosolekul 12. jaanuaril 2011 käsitleti EAÕK liturgilise kalendri ühtlustamist, dialoogivõimalusi MPEÕKga Paldiski püha Georgi kirikuga seoses, Püha Platoni Seminari õppejõudude koosseisu ja õppetöö korraldamist kevadsemestril 2011, EAÕK vaimulike aktiivsest teenistusest loobumise vormistamist olgu kõrge eaduse, tervislikel või muudel põhjustel, EAÕK vaimulike ametijuhendeid, mitmete vaimulike personaalküsimusi, ajalehe Metropoolia trükkimise korraldamist ning sellega seoses ka kiriklikult oluliste sündmuste ja info õigeaegset kajastamist, samuti eesti-keelse kirikliku protokolli väljatöötamist, alustades ametliku kirjavahetusega.

Püha Sinod otsustas:

- kinnitada preester Miikael Raissari ülemineku Tallinna peapiiskopkonnast Tartu piiskopkonda alates 12. jaanuarist 2011. Püha Sinodi esimehe soovil ja kõigi Püha Sinodi liimete heakskiidul jätkab preester Miikael Raissar vastavalt Püha Sinodi otsusele teenimist neis

peapiiskopkonna kanoonilisele territooriumile jäävates Valgamaa kogudustes ja kirikutes, kus ta seni on ametis olnud;

- anda piiskop Eelijale kooskõlastus määrata Tartu piiskopkonnas ametisse kaks praosti: preester Stefan Fraiman ja preester Miikael Raissar;
- saata emerituuri ülempreester Emmanuel Kirss, kes andis detsembris 2010 üle oma viimase koguduse;
- kinnitada piiskop Eelija ettevalmistatud ametlike kirjade koostamise juhend. Avaldada juhend ka Metropoolias, kuna tegemist on kateheetilise materjaliga.

Püha Sinodi koosolekul 23. veebruaril 2011 käsitleti vaimulikukandidaatide läbikatsumist enne pühitsust, Tartu Pühade Aleksandrite koguduses toimuvat (kanoonilisest vaatepunktist), Eesti Kirikute Nõukogu kavandatavat pöördumist erakonna Eestimaa Rohelised poole, Püha Elkäija Skiita suhteid oma emakloostri Kreekas ning EAÕK Reomäel asuvate hoonete, nende ümbruse ja kiriku kasutamist skiita poolt vastavalt sõlmitud kasutusvalduse

lepingule, paasapühade tähistamist ning EAÕK 2012. aasta kalendri koostamise põhimõtteid, EAÕK kommunikatsioonistrateegiat, Püha Platoni Seminari koostööd õigeusu õppeasutustega välismaal, seminari õppejõududega sõlmitud lepinguid, vaimulike suhtlust Kirikuvalitsuse ja Püha Sinodiga, sinodaalse arhiivikomisjoni tööd (püha ristimise salasusega ja püha abielu salasusega seotud dokumentatsiooni kava) ja koostööd Rahvusarhiivi Filmiarhiiviga.

Püha Sinod otsustas:

- Saata Tartu Pühade Aleksandrite Kogudusele ja isa Orentile kiri, mis annab aega õigeusu pühapäevani, et vajalikud sammud astuda. Kui see aeg möödub, on Püha Sinod sunnitud rakendama Kiriku kaanoneid, et kogudus arvataks armulauaosadusest välja. Isa Orenti kutsuda välja aru pärimiseks, millele võib vajadusel järgneda kirikukohus [koguduse juhatus toimus vastavalt kõrgesti-pühitsetud metropoliidi antud juhiste ja tähtaegadele korraldamaks koguduse elu ja suhtlemist Püha Sinodiga, seega polnud Jumalale tänu vaja kaanonite

rangust kasutada; munkpreester Orenti käis kirikupeaga kohtumas 15. märtsil ning see ei ole kaasa toonud kirikukohutliku menetluse alustamist – ülevaate koostaja märkus 8. aprillil];

- kiita heaks metropoliit Stefanuse ja arhimandriit Grigorios Papatomasi ettevalmistatud kanooniline leping Püha Elkäija Skiitaga (ametlik tekst eesti ja inglise keeles);
- kiita heaks metropoliit Stefanuse artikkel paasapühade tähistamise kohta ning saata see laiali EAÕK vaimulikele;
- moodustada Püha Sinodi meediakomisjon koosseisus: metropoliit Stefanus (esimees), ülempreestrid Mattias Palli (sekretär ja eestkõneleja meediaga suheldes kogu EAÕK nimel) ja Andreas Pöld ning preestrid Sakarias Leppik ja Tihhon Tammes;
- toetada Rahvusarhiivi Filmiarhiivi kava korraldamise ja digitaliseerimise nende kollekttsioonides olevad EAÕK helisalvestised (Rootsist pärit kollekttsioon).

† Eelija, Tartu piiskop

EESTI APOSTLIK-ÕIGEUSU KIRIKU MEILIAADRESSIDE JA DOMEENI NIME ÜHTLUSTAMISEST

Seoses Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku internetikeskkonna töökindluse suuren-
damisel tehtava tööga (mis muuhulgas

arvestab autonoomse Kiriku rahvusvahe-
lise suhtlemise kohustusega) kooskõlastas
Tallinna ja kogu Eesti metropoliit Stefanus
18.jaanuaril 2011 otsuse eoc.ee domeenide
kasutamiseks (eoc – Estonian Orthodox
Church¹; seni oli aadress @eoc.ee ainuüik-

1 Teine võimalik lühend *oce* – Orthodox
Church of Estonia (nõnda nt EAÕK praegu keh-
tivas põhikirjas) on internetikeskkonnas juba hõi-
vatud, nimelt kasutab domeeni *www.oce.ee* Océ
ProSys OÜ, mis tegeleb printimise, kopeerimise
ja skaneerimise seadmete maaletoomisega.

si ülipühitsetud metropoliidil enesel), sh
vaimulikele domeeni eoc.ee ette ainult
pühitsusel saadud nimi. Otsuse täitmise
tegi tema kõrgestimühitsetus ülesandeks
EAÕK kantslerile (kelle poole kõik asjaosa-
lised saavad tehnilisi üksikasju puudutavas
lahkesti pöörduda). Et praegu kasutusel
olevate lühendite hulka vähendada, loobuti
internetikeskkonnas tähekombinatsioonist
eaok.ee (kuni aasta lõpuni jäävad eaok.ee
aadressid kehtima ja kirjad on suunatud).
Seega on Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku

kodulehekülg www.eoc.ee ja kiriklikud e-
aadressid kujul nimi@eoc.ee. E-aadresse,
mis nüüd on Jumala abiga suure paastu
lõpuks valmis saanud, hakkavad kõigepealt
töömeilideks kasutama EAÕK töötajad –
nii vaimulikud kui ka ilmikud – ja edaspidi
antakse seda vajadust mööda ka nendele
vaimulikele, kes on hõivatud mujal (nt kap-
lanaadis), samuti kogudustele.

† Eelija, Tartu piiskop

AMETLIKE KIRJADE KOOSTAMISEST

1) Pöördumine ühe vaimuliku poole

<i>Hierarhia aste</i>	<i>Pöördumine</i>	<i>Adressaadi märkimine</i>	<i>Märkused</i>
Diakon / Munkdiakon / Protodiakon / Arhidiakon	Alandlik isa N!	Diakon / Munkdiakon / Protodiakon / Arhidiakon NN <i>pühitsusel saadud nimi ja perekonnanimi</i>	<i>Munkdiakoni puhul pühitsusel saadud nimi, sulgudes perekonnanimi</i>
Preester	Auline isa N!	Preester NN <i>pühitsusel saadud nimi ja perekonnanimi</i>	
Munkpreester	Vaga isa N!	Munkpreester N (N) <i>pühitsusel saadud nimi, sulgudes perekonnanimi</i>	
Ülempreester	Väga auline isa N!	Ülempreester NN <i>pühitsusel saadud nimi ja perekonnanimi</i>	
Arhimandriit	Väga auline karjane N! Või: Teie Vagadus!	Arhimandriit N (N) <i>pühitsusel saadud nimi, sulgudes perekonnanimi</i>	<i>Kui on kloostriülem, lisa- takse ka kloostri nimetus: X kloostri</i>
Vikaarpiiskop	Auväärt valitseja N! Või: Teie Auväärsus!	X auväärt piiskop N <i>X linna nimetus N pühitsusel saadud nimi</i>	
Piiskop [valitsev]	Pühitsetud valitseja N! Või: Teie Pühitsetus!	X pühitsetud piiskop N <i>X piiskopkonna nimetus N pühitsusel saadud nimi</i>	
Metropoliit Või: Peapiiskop [Soo- mes, Kreekas jne]	Kõrgestimühitsetud ülemvalitseja N! Või: Teie Kõrgestimühitsetus!	X kõrgestimühitsetud metropoliit N [või: peapiiskop N] <i>X piiskopkonna nimetus N pühitsusel saadud nimi</i>	<i>Jumalateenistusel: ülipühitsetud MP EÕK esikarjane: Vene Õigeusu Kiriku metropoliit Tallinnas</i>

2) Pöördumine mitme vaimuliku poole

<i>Hierarhia aste</i>	<i>Pöördumine</i>	<i>Adressaadi märkimine</i>	<i>Märkused</i>
Metropoliit [või: peapiiskop]	Kõrgestimühitse- tud ülemvalitseja!	X kõrgestimühitsetud metropoliit N [või: peapiiskop N] <i>X piiskopkonna nimetus N pühitsusel saadud nimi</i>	Pöördutakse eraldi kõigi metropoliitide poole,
Ja üks või mitu piiskoppi	Pühitsetud valitseja(d)!		siis eraldi kõigi piiskoppide poole,
Samuti üks või mitu vikaarpiiskoppi	<i>Kui vikaarpiiskop(id): Auväärt valitseja(d)!</i>	<i>Siis pühitsuse järjekorras valitsevad piiskopid:</i> X piiskop, Pühitsetud N <i>X piiskopkonna nimetus N pühitsusel saadud nimi</i> <i>Siis pühitsuse järjekorras vikaarpiiskopid:</i> X auväärt piiskop N, <i>X linna nimetus N pühitsusel saadud nimi</i>	lõpuks eraldi kõigi vikaarpiiskoppide poole
Mitu preestrit ja diakonit	Kristuses armastatud isad!	Pühitsuse järjekorras preestrid vastavalt punktis 1 toodule Siis pühitsuse järjekorras diakonid vastavalt punktis 1 toodule	<i>Kui on ringkiri kogu piiskopkonna vaimulike- le, ei pea nimeliselt välja tooma, vaid piisab: X piiskopkonna (pea- piiskopkonna) jumala- kartlikud vaimulikud</i>

3) Ametlike kirjade alustamine

Kui kirja kõrgestimühitsetud metropoliidi / pühitsetud piiskopi
korraldusel ja ülesandel kirjutab sekretär või muu ametnik, alus-
tab ta kirja nõnda:

Vastavalt kõrgestimühitsetud metropoliidi / pühitsetud piiskopi
NN õnnistusele / korraldusele / ülesandele / soovile [vm kon-
tekstist tulenev vormel, mis näitab selgelt, et kirjutatakse ülem-
karjase ülesandel] ... (pöördun Teie poole / teen Teile teatavaks/
[jmt])

4) Ametlike kirjade lõpetamine

Kui ilmik kirjutab ühele või mitmele vaimulikule, samuti hierar-
hias alamal astmel vaimulik endaga kõrgemal astmel vaimulikule,
siis on ilus lõpetada:

End Teie pühade eestpalvete hoolde usaldades,

Kui kirja kirjutab üks vaimulik teisele, siis valib ta ise enda mee-
lest kohase ja kirikliku alguse ja lõpetuse, näidates oma haritust
ja vaimulikku tundlikkust. Aga igaks juhuks olgu öeldud, et sa-
maastmeliste vaimulike vahelises suhtluses on kõige levinum kir-
jade lõpetamise vormel:

Armastusega Kristuses,

Kui hierarhias kõrgemal astmel vaimulik kirjutab alamal astmel
vaimulikule (või ilmikule), siis on tavaks lõpetada:

Õnnistusega Kristuses,

5) Ametlike kirjade allkirjastamine

X *piiskopkonna nimetus* kõrgestimühitsetud / pühitsetud metro-
poliidi / piiskopi N *pühitsusel saadud nimi* õnnistusel ja ülesandel
NN, *allkiri*, *nimi ja perekonnanimi*, selle järel *ametinimetus* Püha
Sinodi sekretär või Tallinna ja kogu Eesti metropoliidi sekretär
või Kirikuvalitsuse sekretär või EAÕK kantsleitöötaja või EAÕK
haldusjuht või Pärnu ja Saare piiskopi sekretär või Tartu piiskop-
konna nõukogu sekretär või Tartu piiskopkonna praost [jne]

Näide:
Tallinna ja kogu Eesti kõrgestimühitsetud metropoliit
Stefanuse õnnistusel ja ülesandel, *allkiri*, *nimi ja pere-
konnanimi*, *ametinimetus*.

6) Koostaja äramärkimine

Kui kõrgestimühitsetud metropoliidi või pühitsetud piiskopi kiri
läheb välja ülemkarjase nime ja allkirjaga, aga kirja on koostanud
keegi teine ülemkarjase õnnistusel ja ülesandel, siis märgib koos-
taja kõige lõppu nii nagu üldises asjaajamisnormis lakooniliselt:

Koostas NN või *vaimuliku puhul*: Koostas ülempreester / preester
/ diakon / alamdiakon NN

Kindlasti ilma koostaja allkirjata! (koostajal on kohatu panna allkir-
ja kirjale, mille allkirjastab ülemkarjane ise, sest ei ole *lähetatu suurem
lähetajast* ja kui lähetaja on kohal, siis lähetatu vaikib).

Armulise Jumala abiga ette valmistanud
† Eelija, Tartu piiskop

TALLINNA PEAPIISKOPKONNA TÄISKOGU

Madis Kolk

Foto: Gemadi Baranov

EELK – EAÕK SEMINARI DIALOG

Ülempreester Mattias Palli

22. märtsil toimus EAÕK Kirikukeskuses Tallinna peapiiskopkonna täiskogu. Alustuseks pidas metropoliit Stefanus ettekan- de teemal „Kogudus”, rõhutades selle sõna tähendust euharistliku kokkusaamisena. Seejärel kõneles metropoliit ühtse kalendri ja ülestõusmispüha kuupäeva problemaa- tikast õigeusu Kirikus (vt Metropoolia lk 2–3). Preester Jüri Ilves tutvustas kogudus-

tepoolseid võimalusi kirikuvarade haldami- sel, pidades silmas EAÕK kui omaniku ja koguduse kui kasutaja õigusi, kohustusi ja koostööd. Ülempreester Aleksander Sarapik andis ülevaate Püha Sinodi arhiivikomisjoni tööst, samuti esitas ta koos ülempreester Mattias Palliga ettepanekuid noorte ka- tehheesitöö edendamiseks. Arhidiakon Justinus mõtiskles sotsiaalvõrgustike rolli

üle kiriku noortetöös (viimase kahe teema kohta vt ka Metropoolia lk 16). Täiskogu viimase päevakorrapunktina valiti Piis- kopkonna Nõukogu uus koosseis: esimees metropoliit Stefanus; vaimulikest liikmed: ülempreestrid Aleksander Sarapik ja Viktor Ivask, preestrid Jüri Ilves ja Sakarias Leppik; ilmikliikmed: Aare Hörn, Nikolai Prokop- jev, Maria Mahlapuu ja Marje Rohtla.

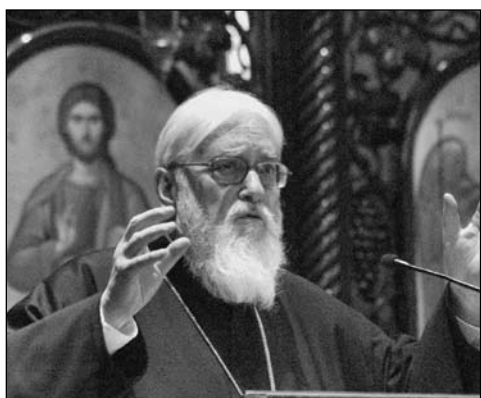
Õigeusklikud ja luterlased on elanud Ees- tis üheskoos sajandeid. Ametlikud omava- helised kõnelused kiriklikul tasandil said esmakordselt alguse 2006. aastal. Eesti Apostlik-Õigeusu Kirik ja Eesti Evangeel- ne Luterlik Kirik moodustasid vastava ko- misjoni, mida juhivad metropoliit Stefanus ja peapiiskop Andres Pöder, ning alustasid omavahel dialoogi. Sissejuhatav kohtumi- ne toimus 6. detsembril 2006 Tallinnas, EELK Usuteaduste Instituudis. Kõneluste raames otsustati käsitleda teoloogilisi küsi- musi, praktilisi, jumalateenistusslikku elu, ametitalitusi jms puudutavaid küsimusi ning sotsiaaleetilisi ja ühiskonda puuduta- vaid küsimusi. 18. aprillil 2007 Tallinnas, EAÕK Püha Platoni Seminaris toimunud

kohtumisel oli kõnelusteenaks „Kristus kui Kiriku alus”. 17. detsembril 2009 Tallinnas, EELK Konsistooriumis toimunud kohtu- misel arutati praktilisest ja hingehoidlikust aspektist kiriklike talituste, eriti laulatuse ja matus e küsimusi ühenduses üksteise liik- metega. 29. jaanuaril 2010 EAÕK Püha Platoni Seminaris toimunud kohtumise teenaks oli „Euharistia ja jumalateenistus”.

Dialoogi seekordne voor toimus 4. veeb- ruaril 2011 EELK Usuteaduste Insti- tuudis. Kohal olid metropoliit Stefanus, arhimandriidid Grigorios Papathomas ja Jakob Khalil, ülempreester Mattias Palli ja preester Tihhon Tammes EAÕK semina- ri poolt ning peapiiskop Andres Pöder, UI

rektor Randar Tasmuth, õpetajad Aarne Hiob, Thomas-Andreas Pöder ja dr Riho Saard EELK UI poolt. Arutati ühisaval- dust teemal „Euharistia ja jumalateenistus”. Ühisavalduse mustandi olid koostanud Thomas-Andreas Pöder ja Mattias Palli eelmise kohtumise ettekannete ja muude materjalide põhjal. Kuna tegu on olulise teemaga ja esimese taolise ühisavaldusega Eestis, oli arutelu põhjalik ning avalduse lõ- puni väljatöötamine jäi järgmise kohtumise tööks. Samas oli oluliste küsimuste aruta- mine vennalikus õhkkonnas iseenesest olu- line. Järgmine kord otsustati kokku saada novembris.

Katehhees

SUUR PAAST: ISIKU- PÄRANE RÄNNAK

Piiskop Kallistos Ware'i loeng Toms Riveri (USA) Püha Barbara kreeka õigeusu koguduses, millest on teinud kokkuvõtte Ana-Maria Girleanu.

„Roheline esmaspäev”. Metropoliit Kal- listos alustas suure paastu tähendusele pühendatud loengut ühe vana kreeka tava – „roheline esmaspäev” – meenutamisega. Paastu esimesel esmaspäeval tavatsevad kreeklased matkata juba rohetama lõõnud küngastele. Selle sümbolse mäkketõusu „tasuks” on piknik paastutoitudega, mida värskes õhus koos pere ja sõpradega pee- takse. Seejärel lennutavad lapsed tuulelo- hesid. Matk rohelusse juhatab meid suure paastu sügavama tähenduse juurde, milleks on hinge puhastumine. Meid kutsutakse avama oma hing Püha Vaimu tervendavale tuulepuhangule. Ja ärge unustage, et inglise sõna *lent* (suur paast), mis on lühend vana- inglise sõnast *lenten*, tähendab kevadet ja oli tuletatud omadussõnast *long* (pikk), sest sel ajal hakkavad päevad pikemaks muutuma.

Lootus ja andestus. Valgusele ja eluand- vale tuulepuhangule ärkamisega algab suur paast. Suur paast on vaimuliku keva- de aeg, uuenemise aeg. Sellest ka *metanoia* mõiste, mis kreeka keeles tähistab sügavat

meeleparandust, millele järgneb südame ja vaimu pöördumine. Suur paast peab ära- tama meis uut moodi mõtlemise, iseenda ja ligimese uue pilguga vaatamise. See on aeg, mil ei tule vaadata mitte maha, vaid üles, täis uut lootust. Kõneleja tuletas mei- le meelde püha Johannes Redelikirjutaja sõnu „Meeleparandus on lootuse tütar ja lootusetuse eitamine”, tõmmates paralleeli Juuda ja Peetruse vahel. Saanud teadlikuks sellest, mida ta oli teinud, haaras Juudast meelega ja ta poos end üles, samal ajal kui Peetrus, kes oli õpetaja kolm korda ära salanud, kahetses seda hiljem kibedalt. Tõeline meeleparandus on lootuse vili. Ja tõesti, Kristus andestab Peetrusele, lastes tal kolme armastusavaldusega kustutada kolm ärasalgamist. Me ei tea, kuidas see lugu oleks võinud minna, kui Juudas po- leks kätt oma elu külge pannud, aga piiskop Kallistose arvates oleks Issand oma lõputus headuses ta oma käte vahele võtnud ja talle andestanud. Suur paast on iseendale ja teis- tele andeksandmise aeg.

Ihu. Ihu võtab suurest paastust osa sa- mamoodi nagu hing, sest meie, kristlased, arvame, et ihu nagu hingki on inimese kui terviku väljendus. Piiskop Kallistos jutustas meile loo ühest Oxfordi filosoofiaõppejõust, kes õpetas ihu ja hinge lahusust sellise pü- hendumisega, et tema üliõpilastel oli tavaks teda jalutamas nähes öelda mitte „Professor X läheb jalutama”, vaid hoopis „Professor X jalutab oma keha”. Kristlik arusaam keha, hinge ja vaimu ühtsusest on midagi muud. Suure paastu ajal tuuakse ihu „elavaks ohv- riks Jumalale” (Rm 12:1).

Palve. Paastust ilma palveta ei ole mingit kasu. Lisaks muutume sellest kergesti ärrituvaks. Saatan ei söö kunagi, aga ta ka ei palveta. Paast ilma palvetamise ja ligimese- armastusest on saatana paast. Suur paast on armastuse ja halastustegude aeg, aeg anda mitte ainult seda, mida mul on, vaid ka seda, kes *ma olen*. See on aeg taasalus-

tada ununenud kirjavahetust, saata rõõmu ja lootuse sõnum inimesele, kes seda oo- tab, aeg kinkida oma kohalolu, aidata teisi. „Andke leiba ja saage vastu paradiis” ütles püha Johannes Kuldsuu, kes sel kombel tegi vahet kahel altarilaul: sellel, mis on kirikus, mida me austame ja kanga ning vääriskividega ehime ja teisel, kelleks on hä- dasolija, meie kannatava venna süda. Suur paast on inimsuhete uuendamise aeg.

Piht. Suure paastu ajal peab igaüks vähe- malt korra pihil käima. Siiski ei tohi pihti suhtuda kui kohustusse, vaid kui võima- lusse; võimalusse praktikas kogeda Jumala armastust ja tema Sõna suurt jõudu. Paljud ütlevad: kui ma tunnistan oma eksimusi ja neid oma õhtuses palves Jumala ees ka- hetsen, kas ei ole see siis sama, mis pihil käimine? Ei, sest nii ei kogeta jagatud sõna vabastavat väge. Pihil võib kuulda end üt- lemas asju, millest inimene ei olnud isegi teadlik – niimoodi õpetab ka tänapäeva psühhoanalüüs. Aga piht on enam kui see. Piht ja patukustutus on salarus, mida ük- sinda „praktiseerida” ei saa.

Pealegi tulevad iga inimese patud välja ümbritsevate inimeste kontekstis, puudu- tavad kõiki teisi. Sellepärast on kogudus pihisalasusesse kaasatud. Piiskop Kallistos tuletas meelde vene traditsiooni avaliku pihi- tava ja jutustas loo mehest, kes pihil käies ütles preestrile, et mõistuse tasandil ta tau- nib oma pattu, aga südames ei tunne midagi, nagu oleks süda kivist. Preester soovitas mehel pärast liturgia lõppu minna, põlvita- da koguduse ette ja avalikult oma pattu tun- nistada. Nii talitades tundis mees, hetkel kui ta teise ees oma tegu tunnistas, kuidas tema süda liigatas ja palgeil voolasid mee- leparanduse pisarad. Pihitides peame oma eksimused andeks paluma mitte ainult Ju- malalt, vaid ka oma vendadelt ja õdedelt.

Pihiga on otseselt seotud kolm isikut: pihi- tija, pihti vastu võttev preester ja Kristus.

Inimene, kes pihib, peab tegema seda üli- ma tähelepanuga, mis on pööratud tema enda sisse, nii sellele, mis tal öelda on, kui ka sellele, mida preester talle vastab. Osa vene staaretsite traditsiooni preestrid või- vad vastata vaid mõne üksiku sõnaga. Pih- tija peab seega hoolega kaaluma iga sõna, mida talle öeldi. Ja piiskop rääkis meile loo naisest, kes läks pihile vene traditsiooni kloostrisse. Naine rääkis pikalt oma tüli- dest mehega, sellest, kuidas ta üritab alati meest ära rääkida nii, et viimane sõna jääks alati talle. Pihi lõppedes küsis preester, kes polnud sõnagi lausunud, ainult ühe küsi- muse: „Kas sellest on olnud mingit kasu?” ja luges patukustutuspalve. Jahmatusega sai naine pihilt lahkudes aru, kui mõttetud ja tühised need tülid mehega olid olnud.

Preester omakorda peab pihti suhtuma suure tähelepanu ja pühendumisega. Piis- kop Kallistos rääkis sedapuhku isikliku kogemusel põhineva loo ajast, mil ta oli veel noor preester ja teenis ühes vene traditsioo- niga kloostris Prantsusmaal. Ühel suure paastu kolmapäeval pärast ennepühitsetud andide liturgiat tuli tema juurde pihile üks mees. Noor preester kuulas teda kannat- likult, vaatamata väsimusele ja piinavale näljatundele, mida ta pärast kolmetunnist teenistust tundis. Mees rääkis talle üksik- asjalikult ära kogu oma elu: ta oli venela- ne, tema ja ta pere olid Nõukogude võimu tõttu palju kannatanud, ta oli olnud vang- las, nagu mitmed tema lähedasedki. Kõige rohkem aga piinas teda see, et ta ei suuda andestada neile, kes tema lähedastele kurja tegid. Preester üritas teda julgustada nii- palju kui suutis ja luges patukustutuspalve. Järgmisel kolmapäeval pärast ennepühitse- tud andide liturgiat tuli sama mees uuesti pihile. Preester võttis ta sõbralikult vastu, pingutades, et teda kuulata. Mees alustas oma lugu otsast peale ja jutustas talle kõike jälle sama üksikasjaliselt. Mingil hetkel ei pidanud preester vastu ja ütles: „Teil ei ole vaja seda kõike mulle uuesti rääkida, ma

mäletan väga hästi”. Selle peale läks mees närvi ja lõi rusikaga vastu analoid: „Te olete preester, te peate mind ära kuulama!” ja jätkas oma jutustust. Preester kuulas ta rahulikult lõpuni, lohutas teda, kuidas suutis, ja luges patukustutuspalve. Viis päeva hiljem sai ta teada, et see mees, kes oli kaks korda tema juures pihil käinud, suri mõni päev hiljem, ja ta mõistis, et see piht oli võib-olla viimane piht selle mehe elus ning ta ei oleks rohtinud seda katkestada, kuigi oli väsinud ja tema jõuvarud otsakorral. Ta õppis sellest, et piht tuleb alati lõpuni kuulata ja seda ei tohi katkestada.

Ning siis veel Kristus, kolmas isik, kes pihisakramendis osaleb. Ta on alati kohal, valmis meid vastu võtma ja meile andes-

tama selsamal pihtimise hetkel. Ja et seda käesoleva hetke tähtsust rõhutada, jutustas piiskop Kallistos meile loo Alaska püha Hermani elust. Ühel päeval saabus tema erakla juurde paat, mille reisijad soovisid temaga kohtuda, et paluda õnnistust endale ja oma perekondadele, et oma elu kohta nõu küsida. Ainult üks neist tahtis teada, kuidas armastada Jumalat käesoleval hetkel. Käesolev hetk on kõige hinnalisem. Püha Vaim ütleb meile: täna ja praegu on pääste aeg, aeg teenida Jumalat, samal ajal kui saatan ütleb alati, et see aeg oli eile või tuleb homme. Sellepärast hakake Jumalat armastama kohe praegu.

Piiskopi loengu lõpus esitatud küsimustest meenub kaks. Keegi informaatikainsener

küsis, kuidas lepitada teadust ja usku, kuidas neid praktilises elus kooskõlla viia. Piiskop Kallistos vastas, et tema arvates ei ole teadus ja usk omavahel vastuolus, tegemist on lihtsalt kahe eri tasandiga: teadus ütleb meile, mis toimub, ja usk, miks toimub. Tuleb mees pidada, et Jumal on igas asjas, igas inimeses ja meie peame juba siin ilmas tegema oma tööd ja täitma oma kohustusi Tema auks ja paluma, et Ta õpetaks meile, kuidas toimida nii, et kõik, mis me teeme, oleks tehtud selles vaimus.

Teine küsimus tuli ühelt naaberkoguduse pastorilt, kes küsis piiskop Kallistoselt, kuidas inimestele Jumalast rääkida ja kuidas neile selgeks teha, et Jumalale ligiolek teeb inimesele head? Piiskop nõustus, et tegemist

on keerulise küsimusega, mille vastamiseks läheks vaja rohkem aega, ning seepärast ta üksnes meenutab meile, toetudes sellistele kaasaja suurtele pühakutele nagu püha Serafim või püha Siluan, et igasse inimesesse tuleb suhtuda individuaalselt, iga inimene on ainulaadne ja seega tuleb ka igaihe eest eraldi palvetada, et ta pöörduks Jumala armastuse poole.

Koduteel hakkas lund sadama ja mulle meenusid ühe sõbra sõnad: „Kui lund sajab, siis on mul alati tunne, et Jumal on maailmale andestanud”. Lumesadu muutus üha tugevamaks, kattes kõik puhta valge rüüga. Jumal annab maailmale andeks ja meie saame uuenenud hinge.

Jumalaema rõõmukuulutamise pühakuju. Andrei Rubljov. Rõõmukuulutamise katedraal, Moskva.

JUMALAEMA RÕÕMUKUULUTAMINE

Pantelis V. Pashos

Jumalaema rõõmukuulutamine on ime, mida saab tunnetada ainult väga vaimulik inimene, tähendab väga usklik inimene. Seetõttu tuleb meil sellest kuulates või rääkides paluda Jumalat, et Ta meie südant ja mõistust valgustaks, või lausuda: „Valgusta mu pimedust”, nagu palvetas sagedasti püha Grigoori Palamas, et me tunnetaksime, kui suur müsteerium on Jumalaema rõõmukuulutamine ja kui suur tähtsus on sellel iga kristlase hinge päästeks. Ja see on suur ime ja müsteerium, sest sellest ei oldud kunagi varem kuulnud, seda pole juhtunud enne ega pärast: Neitsi oli samal ajal Ema, inimliku

loomuse ja inimkehaga, Jumala enda Ema!

Need sündmused on teada pühast evangeliiumist. Kui aeg täis sai ja Jumal otsustas saata oma ainusündinud Poja, et Ta lihaks saaks ja päästaks inimese patust tingitud hukatusest ja hävingust, saatis Ta peaingel Kaabrieli Galilea linnakesse Naatsaretti tervitama Ikkaneitsit, kes oli siis kihlatud Joosepiga: „Rõõmusta, kes sa oled armu saanud, Issand on sinuga!” Ja koos selle peaingelliku tervitusega kuulis Neitsi ka rõõmsat ja päästvat sõnumit: „Ära karda, Maarja, sest sa oled leidnud armu Jumala juures! Ja vaata, sa saad käima peale ja tood ilmale poja ja paned talle nimeks Jeesus. Tema saab suur olema ja teda peab hüütama Kõigekõrgema Pojaks.” Neitsi oli nendest inglil sõnadest segaduses. Ta küsis Issanda inglilt imestunult: „Kuidas see võib sündida, kui ma mehest ei tea?” Aga kui Neitsi kuulis inglilt ütlevat: „Püha Vaim tuleb su peale ja Kõigekõrgema vägi varjab sind; sellepärast peab ka Püha, kes sinust sünnib, nimetatama Jumala Pojaks”, kummardas ta oma pea ja nõustus alandlikult jumaliku käsuga – „Aga Maarja ütles: „Vaata, siin on Issanda ümmardaja, mulle sündigu su sõna järele.””

Ta ei esitanud inglil sõnadele ühtegi vastuväidet. Ta väljendas oma kahtlust väga jumalakartlikult ja sai inglilt vastuse, et Jumala Poja saamine Neitsi kõigepühamasse ihusse sünnib üleloomulikul viisil Püha Vaimu kõigeväelise armu abil.

Aga sellel hetkel sai jumalik Sõna kohe endale keha tema puhtas ihus, kus „esiteks tuli tema peale Püha Vaim ja kaunistas Jumalale vääriliselt seda Jumala vastu võtnud telki”.

Milline inimene suudab mõista Jumalaema

rõõmukuulutamise müsteeriumi mõõtnut sügavust? Jumalik Sõna saab selleks, mis Ta ei olnud, tähendab inimeseks; ja saanud inimeseks, jääb Ta ikka ka selleks, mis Ta oli, tähendab Jumalaks. Aga Jumalaema saab selleks, kes ta ei olnud, see on Emaks, ja jääb ka selleks, kes ta oli enne, see on Neitsiks! Need on müsteeriumid, mida inimene ei hakka kunagi mõistma, kui ta ei usu Jumala armastusse ja kõigeväelisusesse, kui palju ta ka oma pead ei murraks.

Aga kui ratsionaalselt mõtlevad inimesed ei suuda oma mõistusega müsteeriumisse ja imesse siseneda, siis usuinimesed tajuvad oma vaimulike meelte ja kristlase südamega, et Jumala armastus asetab taeva ja maa vahele silla, et nad Tema juurde üles tuleksid. Seda jumalikku silda mööda laskus meie juurde Kristus ja sama silda mööda võib iga usklik minna patu ja piinade riigist rõõmuküllasesse paradiisiriiki eestpalvete ja anumiste abil, mida Jumalaema oma Poja ja Jumala poole saadab. Ja tema eestpalvetel on nii suur jõud, et üks pühak nimetas teda „Jumalaks Jumala järel”, seda muidugi ülepakutult!

Lugege mõned read Kalavryta piiskopi ja orjastatud kreeka rahva jutlustaja Ilias Miniatise kõnest Jumalasünnitaja rõõmukuulutamise pühal.

„Lisaks armule olla Neitsi ja Jumalaema, mille Jumalapruiat ja Neitsi sai, on ta veel midagi: ta on kristlaste ema. Taeva ja maa kuninganna istub jumaliku suuruse paremal käel, nagu nägi teda prohvet: „Kullakirja riidega ehitud kuningaemand seisab su paremal käel...” Ema seisab Jumala, kes oli temast sündinud Poeg, ja kristlaste vahel,

kes on samuti ta pojad, lapsendatud pojad.

Kui ta palub Jumalat kristlaste eest, siis palub ta oma Poega oma poegade eest.

Niisiis palub ta Jumalat niisuguse julgusega, mis peab olema Emal Poja ees. Ja ta palub kristlaste eest niisuguse armastusega, mis peab olema Emal poegade vastu.

Aga selle Ema julgus ja armastus on mõõtnutu. Mida võib ta selliselt Pojalt paluda ja mitte saada? Mida võime meie selliselt Emalt paluda ja mitte saada? Vaeslapsed, võõrad, vangid, haiged, kurvad ja patused, ärge olge nukrad; teil on Ema – Jumalaema.”

Õigeusu Kirik austab Jumalaema. Aga kõikidest õigeusklikest rahvastest tunnevad kreeklased Jumalaema vastu kõige suuremat lähedust ning pühitsevad tema mälestust olenevalt pühast rõõmu ja valuga, suure armastuse ja helge kurvameelsusega.

Jumalaema püha peavad Kreekas kõik: inglid, kes lõövad nähtamatult rõõmsaid kirikukelli; tuul, mis saab „kuldsest suitsutilt” hea lõhna ja kannab seda igale poole; külad ja linnad, mis täidavad neil päevil igal reedel Kreeka kirikud inimestega, et kuulata akafisti Jumalaemale; mäed, mered ja saared, mis on täis imeilusaid temale pühendatud kabeleid – kogu loodu peab püha ja rõõmustab koos kristlastega, kes palvetavad ja paluvad Jumalaemal neid varjata ja kaitsta: varjata meremehi, kes reisivad tormisel merel, kaugel võõral maal viibivaid inimesi, patuseid, kes on halval teel, haigeid, kes niisutavad oma patja tuliste ja valu täis pisaratega, ja lõpuks kõiki inimesi, kellel on vaja tema jumalikku ja tugevat kaitset.

LAATSARUSE ÜLESÄRATAMINE

Suroži metropoliit Antoni

Me oleme kannatusnädala künnisel ja siin seisab meie ees Laatsaruse ja tema ülesäratamise suur ja rõõmustav lootus: Issand on surmast tugevam, Issand võitis surma, ja mitte ainult otseses mõttes, äratades Laat-

saruse ihulikult surnust üles, vaid ka teises mõttes, mis puudutab meid ehk veelgi vahetumalt: Kristus võidab surma meis päev-päevalt.

Jumal lõi inimese oma sõbraks. See sõprus meie ja Tema vahel saab veel sügavamaks ja tihedamaks ristimisega. Igaüks meist on Jumala sõber, nagu Laatsarust nimetati. Igaühes vähemalt on see Jumala sõber kunagi

elanud – elanud sõprusest Temaga, elanud lootusest, et sõprus süveneb, kasvab, särab. Vahel on see nii meie lapsepõlve varastel päevadel, vahel noorpõlves; igaihes meis on elanud see Jumala sõber.

Aga hiljem, elu jooksul saab Issanda sõbra jõud otsa, närtsib nagu lilleke, nagu meiski närtsib elu, lootus, rõõm ja puhtus. Ja tihipeale tundub meile, et meis lebab otsekui

hauas juba neli päeva surnud Issanda sõber, kelle hirmus surm on maha niitnud, kelle hauale kardavad tema õedki minna, sest ta keha juba laguneb...

Kui tihti itkeb meie hing sel haul, kui tihti itkevad seal Marta ja Maarja. Nutab see pool meie hingest, mis oma kutsumuselt, oma jõudu ja võimalust mööda suudab vaikida Issanda jalge ees, kuulates iga Tema

sõna, mis tähtub iga Issanda elavakstegeva sõna peale elu ja värinaga. Nutab ka see pool meie hingest, mis nagu Marta teeb tões ja puhtuses vaimustusega Jumala tegusid, mis suudab olla mitte see rahutu teenija, rahmeldav Marta, keda evangeelium kirjeldab, vaid töökas, loominguline, elav Marta, kes oma kätega, oma armastusega, oma hoolitsemisega oskab muuta meid ümbritseva kõige tavalisema maailma jumalariigiks, inimliku ja jumaliku armastuse ilmutuseks. Niisiis: need kaks jõudu meis, viljatuks jäänud ja ummikusse aetud Maarja ja Marta, kaemuse ja loomingu jõud, itkevad seepärast, et Issanda sõber Laatsarus on surnud.

Ning mõnel hetkel tuleb Issand meile päris lähedale ja me oleme valmis hüüdma nagu Marta: Issand, miks Sa polnud siin sel hetkel, kui lahenes elu ja surma võitlus, hetkel, kui Laatsarus oli veel elus, ainult surmavalts haige ja kui teda oleks võinud veel elus hoida? Oleksid Sa siin olnud, poleks ta

surnud... Ja kuulakem Tema sõna: Kas sa usud, et ta tõuseb üles? Ning ka meie nagu Marta, oleme valmis ütleva: Jah, Issand, viimsel päeval...

Marta ütles seda lootusega: ma olen alati uskunud, et Sa oled Issand, ja ma usun, et ta tõuseb üles viimsel päeval! Aga meie ütleva seda nukralt, kurbusega: Jah, viimsel päeval ta tõuseb, siis kui suure kaanoni sõnul elupidu otsa saab, kui on juba hilja midagi maa peal luua, kui on juba hilja elada uss, lootuses ja tärkava armastuse juubelduses.

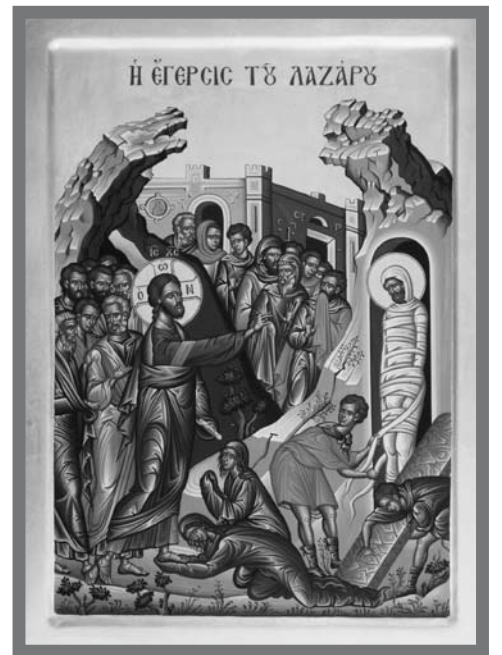
Ent Issand kõneleb ka meile, nagu temalegi; kõneleb meie lootusetusele nagu tema täielikule lootusele: Mina olen ülestõusmine ja elu. Kes Minusse usub, see elab, isegi kui ta sureb.

Siinkohal tahaks meenutada veel midagi: Marta ei teadnud, et Kristus ütles kolme päeva eest oma jüngritele, et Tema sõber on surmahaige; ta ei teadnud, et Ta lasi tal

surra, et ta võiks üles tõusta juba rikkana sellisest kogemusest ja Jumala võidust, mida enam miski ei kõiguta.

Issand tuli ja käskis Laatsarusel surnust üles tõusta. See on ettetähtsuseks meile: surnud, võidetud, meie tihti peale lohutu itkemisega ümbritsetud Laatsarus lebab igaühe sees meist. Aga tänane evangeelium ütleb päris kannatusnädala künnisel meile: Ärge kartke! Mina olen ülestõusmine ja elu. See Issanda sõber, kes meis elas, kes meis on, kes näikse olevat lootusetult surnud, võib ärgata ja ärkabki ellu Minu üheainsa sõna peale.

Astugem siis kannatusnädalasse selle lootuse ja veendumusega, et läheme paasa poole, ülemineku poole ajast ajatusse, surmast ellu, oma kaotusest Issanda võitu. Astugem kannatusnädalasse aukartusvärinaga selle ees, kui palju Issand meid armastab, millise hinnaga annab meile elu, saagem juba nüüd

Laatsaruse ja tema ülesäratamise pühakuju. Stavronikita klooster Athosel.

täis lootust, valgust ja tuleva ülestõusmise rõõmu. Aamen.

JUMALIK LITURGIA ON ARSTIROHI INDIVIDUALISMI VASTU

Alexandros Gikas, põhi- ja keskkooli õpetaja, teoloogia magister

Jumalateenimine, mis leiab väljenduse jumaliku liturgia ajal, on eelkõige avalik talitus vertikaalsel tasandil, mis mõjutab aga ka otseselt inimestevahelist suhtlemist horisontaalsel tasandil. Ühine pöördumine Jumala poole jumalateenimise kaudu liturgia ajal ühendab kõiki usklikke omavahel ja arendab sel viisil kogukonnatunnet. On teada, et indiviid ja kogukond on ajaloo jooksul harva samu vaateid jaganud. Kuid jumaliku liturgia ajal saavad nad kokku. Indiviid liigub kogukonna (Kiriku) suunas ja kogukond võtab ta vastu just sellisena, nagu ta on. Sest me ei jäta oma elu sellesse maailma, kus me elame ja liigume, vaid siseneme teise ellu, teise maailma ning võtame samas sinna kaasa oma elu, oma „mikrokosmose“.

Kirikuisade sõnade järgi on meie sisene mine kirikusse astumine isakotta, see on uskmatute tagasitulek teadmatusest ja eksitusest Jumala tundmise juurde, kurju-

sest ja mitteteadmisest vooruse ja teadmise juurde, ülestõusmisest enda parandamise ja meelemuutuse juurde. Me osaleme niisiis kõik meie Kiriku euharistias, kus me kin nitame oma kristlase-staatust.

Saades osa jumalikust tänusalasusest, ühendume jumalateenistuse ajal „Kristuse jumalikukstegeva ihuga“ ja nii saavad meist hävimatu ja igavese elu osalised, kes on Kristusega ühes ihus. Ühte ihusse tulek toimub Jumala armu abil ja on selle and, kui me kõik saame osa „Issanda ja Jumala ja meie Päästja Jeesuse Kristuse Ihust ja Verest pattude andeksandmiseks ja igaveseks eluks“, „ühisest karikast“, mille meie, inimesed, võtame vastu isiklikult ja vabast tahtest. Kirikus ei ole me üksi, me ei ole indiviidid, vaid saame isikutena Jumala kujuks ja võtame kokku „igavese müsteeriumi“. Astudes sellesse isiklikku osadusse Jumala jumalikukstegeva ja mitteloodud armuga, saab niisiis teoks ühendus, mille sidemed on inimlikest kõrgemad. See on rõõmus kogunemine, kus me kõik kohtame ülestõusnud Issandat ja siseneme koos Temaga pulmakambrisse. Sel viisil oleme Kirik meie kõik, kes me saime vastu võetud Kristuse euharistilisse ellu.

Kirikuisade õpetustest pärit ütlus „väljaspool Kirikut ei ole päästet“ teeb eelkõige ilmsiks euharistia mõtte. Euharistiat nimetatakse „surematuks tegevaks arstirohuks“ selle kõige otsesemas mõttes, sest usklik saab Issandast osa isikuliselt ja võtab vastu igavese elu seemet. „Eraldudes sellest maailmast“ ja rännates taeva poole meenutab Kirik kogu loodut, ta meenutab kõiki inimesi ja toob kogu loodu armastusega Loojale.

Euharistia ei ole lihtsalt tasu neile, kes on terved, vaid ta on tõeline toit igaühele, kellel on vaimulik nälj ja janu. Ta on mõeldud inimesele, kes teab väga hästi, et ilma euharistiata ta sureb. See on kõige tugevam surematuks tegev ravim, vastumürk surmale. Lisaks on see rõõmus armastuse osadus, aga ka selle tähistamine. Nii on euharistia juba „täiesti teise“ maailma kohalolek selles maailmas.

Euharistiat, mida tuuakse „Poja kaudu“, tuuakse Isale. Ja tooduna Isale viiakse see täide osaduses Püha Vaimuga. Seetõttu on euharistia igavene, elav ja elavakstegev allikas, läbi mille me Kiriku kaudu Püha Kolmainust tundma saame.

Liturgia ajal leiab inimene, et lähenev jumalariik on juba meie seas, aga ka meie sees. Ja seda

kuningriiki avastades me tunneme, et oleme leidnud „hinnalise pärli“ ja „peidetud aarde“ ning meie rõõm selle üle on tõesti väga suur.

Seetõttu ärgem puudugem Jumala pühast Kirikust, kuna ta annab meile palju salasusi meie päästeks ja eriti salasuste salasuse – euharistia. Heitkem seal endast ära vana inimene ja käigem vääriliselt Jumala tahete järgi, kes kutsus meid oma kuningriiki, riietugem uue inimesega, kes uueneb oma Looja sõnade kohaselt tundmises, et me pakuksime, annaksime ja jagaksime eranditult kõigile inimestele armastust, mida osutab meile Kristus.

Sest Temale ühes Isa ja Püha Vaimuga kuuluvad au ja vägi igavesest ajast igavesti.

Kasutatud kirjandus (kreekakeelne)

Pavel Evdokimov, „Ida kiriku palve. Püha Johannes Kuldsuu liturgia“, Apostoliki Diakonia, Ateena 1997.
Georgios Mantzaridis, „Kristluse sotsioloogia“, Purnaras, Thessaloniki 1985.
Georgios Mantzaridis, „Palamica“, Purnaras, Thessaloniki 1983.
Maximos Tunnistaja, „Müstagoogia“, sissejuhatust ja kommentaareid D. Staniloae, tõlkinud I. Sakalis, Apostoliki Diakonia, Ateena 1997.

JUMAL ON ARMASTUS

Pergamoni metropoliit Johannes

Millisel viisil saab inimene Jumalat tundma õppida? Just selle viisi avaldab meile evangelist Johannes: see viis on armastus! „Kes ei armasta, see ei tunne Jumalat,“ ütleb evangelist Johannes, „sest Jumal on armastus.“ Jumalat tunneb ainult inimene, kes armastab Jumalat ennast, aga nagu ütleb Johannes ise, armastab selline inimene eelkõige oma kaasinimest. Sest, nagu ta lausub, „kui keegi ütleb: „Mina armastan Jumalat“, ja vihkab oma venda, siis ta on valelik. Sest kes ei armasta oma venda, keda ta on näinud, ei või armastada Jumalat, keda ta ei ole näinud“ (1Jh 4:20).

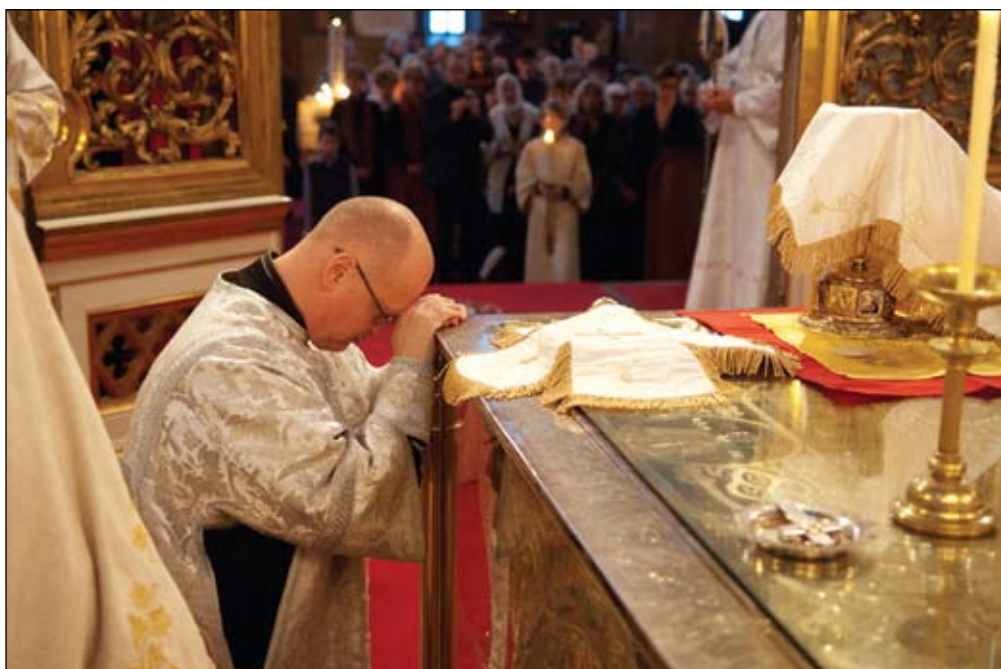
Nii avab Johannes meile Jumala tundmise tee. Ja see tee on armastus.

Ja Johannes tundis, mis see armastus on. Ta tundis seda eesõiguse alusel ning ainult Jumal teab, miks see eesõigus talle anti. Kui ta kummardus Issanda rinna kohale ja kuulis Tema südamelööke, siis sai see Issanda armastatud õpilane, kes Issanda rinnale oli langenud, eesõiguse alusel teada otse ihuliku osaduse kaudu Jumalaga, et Jumal on armastus. Ja et armastus on ainus viis, et inimene saaks tulla osadusse Jumalaga.

Johannese ihulik kokkupuude meie Issandaga avaldab meile, et ei piisa ütlemisest, et me armastame Jumalat ja oma kaasinimest,

kui me ei ole Temaga ka ihulikult osaduses.

Ihulikkus osadust pakub Kirik iga kord, kui me toimetame jumalikkus tänusalasust. See toob meid kõiki kokku. Me ei saa euharistiat toimetada sellest eemal viibides. Ega ka mitte meedia vahendusel. Meil tuleb ise kohale tulla ja, mis veelgi tähtsam, ühenduda ihulikult Jumalaga, Tema Poja ihuga. Ja nii avaldab meile Johannes, et mis sündis temaga, kui ta Issanda rinnale langes ja Tema ihuga ühendus, sünnib ka meiega iga kord, kui me saame osa pühadest andidest, kui me toimetame jumalikkus euharistiat. Mu vennad, see on tee, mis viib meid Jumala tundmiseni.

ORTODOKSSE KRISTLASENA TÄNA- PÄEVASES MAAILMAS

Preester Roland Tõnisson

Meie praegune elu on täis ratsionaalset materiaalsust. Vähesed nn suures ilmas elavad ja töötavad inimesed, arvamusliidrid, julgevad tunnista oma usku, kui see neil on, ning heal juhul väljendavad nad vaoshoitult oma neutraalset suhtumist Kirikusse. Usk Kristusesse Jeesusesse kuulub tänapäeval suures osas lastetoa õhtujuttude hulka.

Ikoonidessegi võib suhtuda kui ilusatesse piltidesse, mis pakuvad esteetilist naudingut. Nii paradoksaalne aga kui see ei ole, ei sündinud Kristus siia maailma selleks, et õpetada meid kasutama peeneid aforisme või lauakombeid. Kristuse õpetusel on vähe pistmist välispidise esteetikaga, sest ilma usuta Kristusesse ning ligimesearmastusest on välispidistus tõesti sarnane lubjatud hauale, mis on pealt ilus vaadata, kuid seest täis kõdu.

Nagu kirjutab Tallinna ja kogu Eesti metropoliit Stefanus oma mõtiskluses, kuulutab meie Kirik „tõde Jumala armumajapidamisest meie päästeks esmalt „sõnas“, näiteks jutluse abil, ja laseb sel elavaks saada „teos“ pühakujude kaudu. Kui Kirik oleks loobunud võimalusest kujutada Kristust ikoonidel, tähendaks see, et Kirik ei oleks nõustunud Kristuse lihaksäämise, tema eluga Jumal-Inimesena, õpetuse ja tervendamise, tema ristilöömise, ülestõusmise, taevasse mineku ja sellega, et Ta on jumalikustanud meie inimloomuse end vabal tahtel sellega rüütades ... teisisõnu, pühakujud ei ole meie pühakodade ja kodude seintel üksnes ehteks.”

Jeesuse õpetus ei ole vaid rõõmukuu-
lutus. Tänapäeval, süvenedes erinevate usuorganisatsioonide arusaama Jeesuse ristitõöst, võib tõdeda, et räägitakse odavast armust: selle osaliseks saab ka patust pöördumata. Jeesuse sõnu kohtumõistmispäevast tõlgendatakse kui vajadust vähendada inimeste sotsiaalset

ebavõrdsust. Ometigi ei ole see täielikult nii, kuigi tarvet osutada vajajatele abi ei saa keegi eitada. Siiski peab esmatähtsalt pidama silmas inimese vaimulikku olukorda, mitte ilmalikku heaolu. Maa-pealse paradiisi loomine on võimatu: sellised katsed on kõik läbi põrunud inimese rikutud loomuse tõttu, mis otsib eelkõige omakasut. Pealegi ei ole Kristuse kohtujärje ees seistes mingit kaalu sellel, kui palju on kellelgi kukrus raha või milliseid tiitleid on keegi võinud oma visiitkaardile trükkida. Ja ometigi sai Jeruusalemma kogudus kuulsaks just sotsiaalse töö poolest: seda aga seetõttu, et ligimesearmastus avaldus neis eelkõige usu kaudu, mis lähtus enesesalgamisest.

Salgama. Seda sõna kasutab Jeesus Peetruse suhtes: „enne kui kukk on kolm korda kirendud oled sa öelnud kolm korda, et sul ei ole mitte midagi pistmist minuga. Sa ei tunnegi mind”. Niisamamoodi räägib Jeesus meile meie inimlikust egost: ärgu olgu mitte miskit tegemistki oma egoga. Selle „Minaga“, mis januneb au, kuulsust, raha, võimu, kummardamist inimeste poolt, üleolekutunnet – seega maiseid hüvesid. Saa selleks, kellele vaadatakse kui imelikule inimesele, kes on väljatõugatu, *outsider*. Saa selleks, kes ei ela maise mõtlemise järgi ülistatud elu, ning sul saab olema igavene elu kohas, millest on kaugel eemal kõik madalus, ahnus, kadedus, ülbuse ja kurjus. Kes iganes tahab päästa oma elu – teha seda paremaks, teiste poolt ihaldatavaks, äratada teistes kadedust –, see kaotab oma elu. Ja kui Jeesus rääkis tolleaegsetele kuulajatele „elu kaotamisest“, siis need mõistsid seda kui ilmajäämist Jumalaga koosseksiteerimisest. Mida see tegelikult ongi. See tähendab unustusse, olematusse kadumist, oma eksistentsi kaotamist. Ja samas: kes läheb Kristuse järel, võib enam kui kogu inimlik maailm võib eales pakkuda.

Aegu on erinevaid, Kristus on sama. Looja Isa tegutseb tänapäevalgi samamoodi, kui ta on alati tegutsenud. Protestantlik ratsionalistlik teoloogia jätab kõrvale võimaluse, et Jumal täna-

päevalgi laseb imedel sündida. Nende arvates lõppes imede aeg apostlitega ning sealmaalt alates on tegemist ainult haige meelekujutuse viljadega, mida saab ravida tablettidega. Nii ongi tänapäeval laskutud viljatutesse targutavatesse aruteludesse Jumala olemuse üle ning Jumala tahet näha vaid sotsiaalses töös ning maises paradiisis, mida inimkäte ja mõistusega püütakse teoks teha. Loomulikult on oluline see, kuidas suhtume oma ligimesse. Aga kui me ei tea ega usu, et inimese elu jätkub ka pärast siinset olemist, jääb kogu kena asi pooleli või hoopis katki. Ja õigesti ütleb Jeesuse vend Jakobuski oma kirjas, et usk ilma tegudeta on surnud. Meie ei ole kaugelki veel kohale jõudnud oma eesmärgile. Me oleme teel. Igapäevane regulaarne palveelu, pühakirja tundmine, regulaarne piht, Kristuse ihust ja verest osasaamine hoiavad meid õigel teel. Kui ühegi neist unarusse jätame, võib langemine olla suur. Tänapäevases maailmas elades on lihtne salata Jeesust, peites seda tolerantsuse ja oma vajaduste eest hoolitsemise taha. Need on ilusad ja populaarsed loosungid, aga siis, kui inimene võtab omaks Kristuse, saab talle tõeliselt selgeks, kes ta ise on

ja millised on tema vajadused. „Ühte on sulle vaja,” ütles Jeesus noormehele, kes oli rahul oma rikkuse ja eneseimetlusest rikutud vagadusega, „järgi mind”. „Mis on sul pistmist temaga?” küsis ülestõusnud Jeesus Peetruselt, kes üritas Jeesuse tähelepanu pöörata rannal nende järel käivale Johannesele, „sina järgi mind”. Ortodoksse kristluse rikkus seisneb tõdemises, kui vaene on inimene oma arusaamas maailmast ja inimolenditest. Pääsemine on Kirikus, mis hoiab au sees Jumala Poja õpetust Taevastest Loojast. See on parim pärl, mida maise põllumaa seest võib leida.

9. jaanuaril 2011 pühitses Helsingi metropoliit Ambrosius Helsingi Uspenski katedraalis preestriks diakon Roland Tõnissoni. Isa Rolandi ametinimetuseks on Helsingi piiskopkonna III piirkonna „matkapappi” („rändpreester”), tegevuspiirkonnaks Turu koguduse ala.
Fotod: Timo Mertanen

Праздник Вознесения Господня

Воскресение Христово испугало учеников Христа и всех тех, кто был свидетелем Его чудес. Все осознали вдруг, что Христос, Который был рядом с ними, как и всякий другой человек, был одновременно и Сыном Божиим.

Восемь дней спустя ученики Христа собрались вместе, говорили о событиях последних дней и с тоской вспоминали о Своем Учителе. Где бы Он мог быть сейчас? Вдруг Христос появился среди них и сказал: «Мир вам!». Велико было удивление и испуг учеников, ибо они думали, что видит духа. Христос успокоил их, по-

казал раны от гвоздей на руках Своих и подтвердил, что Он действительно жив. Для того, чтобы развеять их сомнения, Иисус попросил дать Ему еды. Ученики поспешили принести лучшее, что у них было: рыбу и мед. В течение сорока дней по воскресению Христос еще много раз являлся Своим ученикам и говорил о значении Своих крестных страданий, распятия и воскресения, обо всем том, к чему Он готовил учеников последние три года. Он говорил также, что апостолам предстоит великий труд – проповедь Благой вести (Евангелия) всем народам.

Сорок дней спустя Христос повел Своих учеников прочь из города в Вифанию, к подножию горы Фавор. Тогда Он благословил их в последний раз. Когда Он поднял руки к небу для благословения, облако окутало Его и вознесло на небо. В то же время апостолы увидели двух ангелов, говорящих: «Мужчины галилейские, что вы стоите и смотрите на небо? Сей Иисус, вознесшийся от вас на небо, придет (на землю) таким же образом (то есть во плоти человеческой), как вы видели Его восходящим на небо...» Тогда ученики вернулись в Иерусалим, стали все вместе молиться и ждать Святого Духа, Который просветит их сердца.

НОВЫЕ СЛОВА

ПАСХА – на древнееврейском языке означает «исход». Праздник Пасхи, который ежегодно празднуют иудеи, напоминает об исходе евреев из Египта через Красное море в Израиль – землю обетованную. Христианская Пасха означает праздник Воскресения Христова – исход из смерти в жизнь.

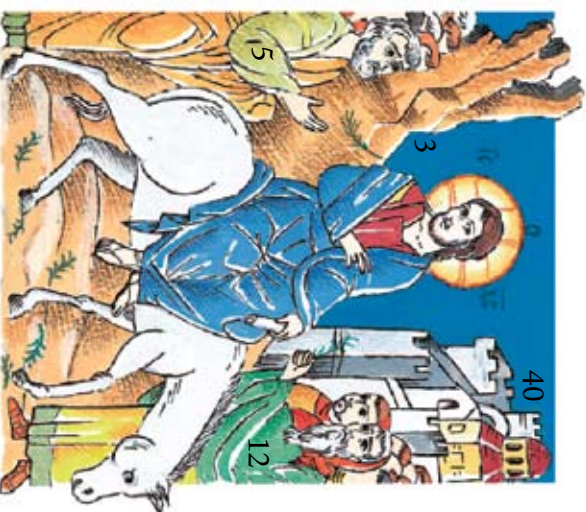
ЗНАЕШЬ ЛИ ТЫ, ЧТО...

... на вечерней службе Вознесения Господня мы в последний раз поем тропарь Пасхи: *Христос воскрес из мертвых...* и в последний раз приветствуем друг друга пасхальным приветствием.

ЗАДАНИЕ

ОТМЕТЬ НА КАРТИНКЕ ПРАВИЛЬНЫЕ ЦИФРЫ

1. Сколько дней Лазарь был мертв, когда Иисус воскресил его?
2. Сколько учеников было у Иисуса?
3. Сколько дней Иисус был во гробе?
4. Сколько дней Иисус был на земле после воскресения?

Koostaja Edith-Nelen Ilm, keeletoimetaja Erp Väli; tõlkes vene keelde preester Stefan Frimman; kujundus Inga Neemiägi; EAOK Kirjastus 2011.

Застеleft

Пальмишдерпüha

Kui oli lähemas juudi talva suur püha – paasapüha –, jõudis Kristus oma õrilastega Jeruusalemma lähistele. Betaniase Oliinae juures kutsus ta kaks nende seast ja ütles: „Minge külasse, sealte leiare kinniseotud noore eesiläil. Toore ta siia, ja kui keegi küsib, miks võtate eesli, siis vastake: Issandale on seda tarvis.”

Suureks pühaks oli Jeruusalemma tulnud palju rahvast. Mitmed olid kuulnud uudist, et Kristus, kes äratas üles neli päeva surnud Laatsartuse, saabus Jeruusalemma, ning taltsid teda oma silmaga näha. Nad laotasid austuse märgiks tee peale oma rõivaid ja palmioksi, mis moodustasid maha otskui vaiba. Sellel palmiokstest valbal ratsutaski Kristus Jeruusalemma.

Et aga rahvast oli väga palju, ronisid mõned inimesed isegi puude otsa, et Kristus näha. Teised samas lehvitasid käes palmioksi ja hüüdsid: Hosanna! Kiidatud olgu see, kes tuleb Issanda nimel! See tähendab: olgu õnnistatud see, kelle Jumal on saanud.

Palmipühaderpühaga algab meie jaoks suur püha. Kirikusse minnes jagame oma südames Kristuse Jeruusalemma tuleku au. Rõjuksad, millega kaunistatakse kirik ja mida me käes hoiame, sümboliseerivad palmioksi, mis laotati Jeruusalemma teedele. Jumalateenistuse lõppedes pühitseb preester need ja jagab inimestele.

Palmipühaderpüha meeleolu on väga rõõulik ja rõõmus, sellele järgnev suur püha on aga leinalik. Suurel pühalal meenutatakse Kristuse äraandmist, tema üle kohutõistmist, karmatust, ristilõõmist ja auhist surnust ülestõusmist.

Ülestõusmisrühha

Ülestõusmisrühha tähistamine saab alguse suure laupäeva öösel. Näeme, et kõigi kirikusse tulnud inimeste püad on rõõmsad ja preestrite riided rõõulikud. Kõik ootavad Kristuse ülestõusmise rõõmusõnnit. Keskööil loeb preester lõngu evangeeliumitamatust, kus räägitakse sellest, kuidas kaks salvitoorjat naist läksid Kristuse haia juurde ning nägid talletusega selle tüüja olevat. Nana juures elmninult seistes ilmus neile sätaavas tüüs ingel, kes ütles: „Miks te otsite elavat surnute juures? Vaadake hooldega: haud on tühi. Minge ja kuulitage kõikjal, et surn on ära võidatud. Kristus on surnuist üles tõusnud!”

Pärast evangeeliumilugemist hüüab preester kirikutrahvale saatamoodi: *Kristus on surnuist üles tõusnud!* millele kõik vastavad – *Ta on tõesti üles tõusnud!* Seejärel emhavad ja tervitavad nii lähedased kui ka võõrad inimesed üksteist, soovides häid rihi.

Nüüd algab ülestõusmisrühade jumalateenistus, kus kuulame korduvat sama tervitussõnnit: *Kristus on surnuist üles tõusnud – Ta on tõesti üles tõusnud!* Lapsed, vanad ja noored rõõmustavad jätkuvalt selle imelise sündmuse üle, mis toimus Jeruusalemmas tulandete aastate eest. See on tõesti eriline öö, sest just ülestõusmise ööl avas Kristus meile paradüsi väitavad, et saaksime osa tema taevasest kuningriigist.

Kristus on surnuist üles tõusnud, surnuga surnu maha tallanud ja neile, kes haavas olid, et kinkinud!

← ÜLESTÕUSMIS-
PÜHA TROPAR

Taevanimetisrüha

Kristuse ülestõusmine oli ehmatav sündmus nii tema õpilastele kui ka kõigile teistele, kes tema imetegusid pealt nägid. Kõik mõistsid, et Kristus, kes oli olnud nende kõrval nagu iga teine inimene, oli ühtaegu Jumala Poeg.

Kaheksa päeva pärast tulid õpilased taas kokku, arutasid toimunud sündmusi ja meenutasid igatsusega oma õpetajat. Kus ta võiks küll praegu olla? Korraga seisis ülestõusnud Kristus nende seas ja sõnas: Rahu olgu teile! Õpilaste üllatus ja ehmatus oli suur, sest nad arvasid esmalt endi hulgas vaimu nägevat. Kristus rahustas neid, näitas ristipuu naelajälgi oma kätel ja kinnitas, et on tõesti elus. Selleks, et nende kahtlusi hajutada, palus ta endale söögipoolist pak-

kuda. Õpilased kiirustasid joostes talle parimat tooma, mis neil leidus: mett ja kala. Neljakümne päeva jooksul ilmus Kristus õpilastele korduvalt ja rääkis oma kannatuste, ristilöömise ja ülestõusmise tähendusest, milleks ta oli neid koos oldud kolme aasta jooksul ette valmistanud. Ta ütles veel, et õpilasi ootab ees suur töö Jumala rõõmusõnumi – evangeeliumi – kuulutamisel kõigile rahvastele. Neljakümnendal päeval juhatas Kristus oma õpilased linnast välja Betsaniasse, Taabori mäe jalamile. Siin õnnistas ta neid viimast korda. Kui ta käed õnnistamiseks taeva poole tõstis, võeti ta nende keskelt ja pilv kandis ta taevasse. Korraga nägid õpilased kahte inglit, kes ütlesid: *Galilea mehed, mis te seisate ja vaatate üles taevasse? Jeesus, kes teilt võeti üles taevasse, tuleb tagasi samal kombel, nagu te nägite teda taevasse minevat.* Õpilased pöördusid tagasi Jeruusalemma ja jäid ühiselt palvetades ootama Püha Vaimu, kes nende südamed valgustaks.

UUED SÕNAD

PAAASA – heebrea keeles *lābīminēminē*. Paasapäha, mida juudid igal aastal tähistavad, meenutab juutide teekonda läbi Punase mere Egiptusest Iisraeli töötatud maale. Kristlastel tähistab paasapäha Kristuse ülestõusmispäha, surmast ellu minekut.

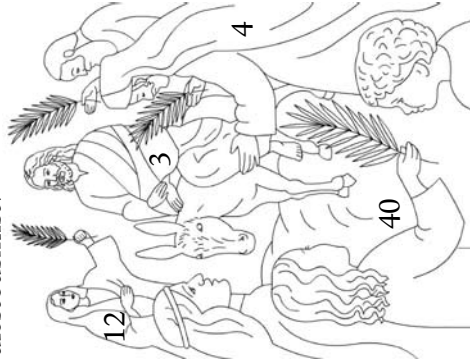
KAS TEADSID, ET...

....taevanimetisrüha õhtuteenistusel laulame viimast korda ülestõusmistroparit: *Kristus on surmaist üles tõusnud...* ja tervitame üksteist ka viimast korda ülestõusmistervitusega.

PAIGUTA JÄRGMISED SÕNAD ÕIGESSE KOHTA!

KURJATEGIJAD, RIST, PILAATUS, JEEBUS, JÜNGRID, SÕDURID, MARIA, KIVI, PIMEDUS, SUUR REEDE, OKASKROON, INGEL

Ü _ _ _ _ _
L _ _ _ _ _
E _ _ _ _ _
S _ _ _ _ _
T _ _ _ _ _
Õ _ _ _ _ _
U _ _ _ _ _
S _ _ _ _ _
M _ _ _ _ _
I _ _ _ _ _
N _ _ _ _ _
E _ _ _ _ _

Страница для детей

Вербное воскресенье

Незадолго до иудейского праздника Пасхи Иисус Христос с учениками приблизился к Иерусалиму. Подойдя к селению Вифания, к горе Елеонской, Он послал двух учеников Своих, сказав: «Идите в селение, там вы найдете привязанного молодого осла. Отвяжите его и приведите ко Мне. И если кто скажет вам что-нибудь, отвечайте, что он надобен Господу».

Множество народу собралось отовсюду к празднику в Иерусалиме. Многие из них узнав, что воскресивший лежавшего четыре дня во гробе Лазаря Христос идет в Иерусалим, вышли Ему навстречу. Одни снимали с себя верхние одежды и постилали их Ему по дороге, другие срезали пальмовые ветви, несли их в руках и бросали по дороге.

Весь народ, встречавший Господа, в радости восклицал: «Осанна (спасение) Сыну Давидову! Благословен Грядущий во имя Господне (то есть достоин хвалы идущий от имени Господа, от Бога посланный). Осанна в вышних!»

С Вербного воскресенья начинается неделя перед Пасхой – Страстная седмица. На пути в церковь мы в душе разделяем со Христом славу входа Господня во Иерусалим. Ветви вербы, которыми украшаются церковь и которые мы держим в руках, символизируют пальмовые ветви, устилавшие дорогу в Иерусалим. В конце богослужения священник освящает вербы и раздает их верующим.

За тожественным и радостным Вербным воскресеньем следует скорбная Страстная седмица. Она посвящена воспоминаниям о предательстве Христа Иудой, суде над Иисусом Христом, его страданиях, распятии на кресте и славном воскресении.

Воскресение Христово

Празднование Пасхи начинается ночью Великой Субботы. Липа людей, собравшихся в храме, радостны, одеты священиков – праздничны. Все замерли в радостном ожидании благой вести о воскресении Христа. В полночь священник читает Евангельский отрывок о том, как две жены-мироносицы пришли ко гробу Христову и, к своему удивлению, нашли его пустым. Испуганные, стояли они у гроба, и вдруг увидели ангела в сияющих одеждах, который сказал им: «Что Вы ищете Живого среди мертвых? Его нет здесь. Он воскрес, как сказал еще будучи с вами. Подойдите, посмотрите место, где лежал Господь. А потом пойдите скорее, и скажите ученикам Его, что Он воскрес из мертвых!»

После чтения Евангелия священник возглашает: «Христос воскресе!», на что народ отвечает: «Воистину воскресе!». Затем люди «христосуются»: обнимаются и целуются, поздравляя знакомых и незнакомых людей и приветствуя всех: «Христос воскрес!».

Начинается пасхальная служба, на которой мы еще много раз услышим ту же радостную весть: «Христос воскрес! Воистину воскрес!» Дети и взрослые – люди разных возрастов продолжают радоваться этому чудесному событию, произошедшему в Иерусалиме тысячи лет назад. Это совершенно особая ночь, потому что именно в пасхальную ночь Христос открыл нам двери раая, чтобы мы могли приобщиться к Царству Небесному.

Христос воскресе из мертвых, смертию смерть поправ и сущим во гробех живот даровав!

ТРОПАРЬ
ВОСКРЕСЕНИЯ
ХРИСТОВА

Isa Andrei ja isa Aleksander audientsil metropoliit Ambrosiuse juures.

SOOMES KAPLANI-ALAST KOOSTÖÖD ARENDAMAS

Preester Andrei Sõtšov

27. veebruarist 3. märtsini 2011 osalesime koos ülempreester Aleksander Sarapikuga Kaunisniemi Lopen LÄyliäinen õppekeskuses korraldatud Soome ajateenijate kiriklikus õppelaagris (*Ortodoksisten varusmiesten kirkollinen opetustilaisuus*). Nimetatud laager on Soome Kaitseväge väeüksuste noorsõduritele korraldatav usuõpetusala ne koolitus, mis moodustab lahutamatu osa meie vennasrahva sõdurite baaskursuse väljaõppest, võimaldades seeläbi Soome kahele traditsioonilisele (õigeusu ja luteri) kirikule vaimuliku hoolekannet ja usulist juhendamist aega teenivatele noorsõduritele. Soome õigeusu kirik korraldab koostöös sealse kaitseväge õigeusu kaplanteenistusega (*ortodoksinen sotilaspappisto*) selletaolisi laagreid kaks korda aastas.

Kõnealune laager koondas seekord üle neljakümne Edela- ja Lõuna-Soome kaitseringkondade apostlik-õigeusu noorsõduri. Nagu selgus kavast, oli laagril kaks põhi-

eesmärki: värskendada ajateenijate jaoks nende kiriku tähtsamaid usutõdesid ja pakkuda noorsõduritele võimalust osaleda laagri raames usutalitustel (näiteks piht) ja jumalateenistustel (näiteks õhtu- ja hommikuteenistus, liturgia). Meie eesmärgiks sellel üritusel oli esindada Eesti õigeusu kirikut ning selle kaplanteenistust, luua ja arendada vennasrahva kaplanitega koostööd nii vaimulikus kui ka teenistuslaste kogemuste vahetamise mõttes.

Kuidas neid eesmärke saavutati? Esimese ülesande katsid suures osas õigeusu vana-kaplan isa Markku Aroma 28. veebruaril peetud tunnid idakiriku müstikast, armulauast, inimese suhtes Jumala ning looduga. Võimaldamaks tundide paremat mõistmist, põimis ta oma loenguid DVD-filmide ühisvaatamisega. Juba laagri esimesel päeval pidas preester Andrei korraldajate palvel tutvustava ettekande Eesti Kaitseväge kaplanteenistusest, selle ajaloost ja struktuurist. Laagri teise päeva aukülaliseks oli Helsingi linna praost ja Uspenski katedraali esipreester isa Markku Salminen, kes seletas ettekandes patu ja süü mõisteid ja tegi põhjaliku ülevaate pihisakramendi sisu kohta. Õhtuteenistuse järel said sõdurid käia omal soovil pihil nii isa Markku kui isa Andrei juures, sest kümnekonna pihilise seas oli peale soomlastest noorsõdurite ka vene päritoluga ajateenijaid.

Teisipäeva peakülaliseks oli lisaks isa Markkule ka Edela-Soome kaitseringkonnana tankitorje brigaadiülem kolonel Keijo Suominen, keda seob Eestiga pikemaajalisem koostöö kaitseväge teemadel juba 1990-ndate algusest. Laagri kõrghetkeks oli kolmapäeval 2. märtsil Kaunisniemi

Pärast liturgiat Kaunisniemi kirikus.

kirikus kolme vaimuliku (Markku Salminen, Aleksander Sarapik ja Andrei Sõtšov) koosteenimisel peetud jumalik liturgia, kus kõlas lisaks soome keelele ka eestikeelne laul ja palve. Sügavat mõju avaldas seegi, et enamik laagris osalenud ajateenijaid võttis osa armulauast. Siinjuures olgu märgitud, et hommiku- ja õhtupalvusi peeti laagrikirikus iga päev, kauni pruugina sööbis mällu ajateenijate igahommikune rivistus Soome lipu heiskamisega „Lunasta, oh Issand, oma rahvast“ laulu saatel. Kaplanialaseid koostöövõimalusi arutati üksteisega laagri viimase päeva eelõhtul kõigile korraldajatele pakutud piduliku õhtusöögi käigus. Samas kutsus Soome Kaitseväge õigeusu peakaplan isa Leo Huurinainen meid osalema selle aasta aprilli lõpus Uus-Valamos toimuvatel õigeusukaplanite vaimulikel päevadel.

Kiirelt ja märkamatult lähenes laagri viimane päev, tagasiteele Helsingisse asusime 3. märtsil. Ärasõidu eel käisime audientsil peapiiskopkonna residentsis ja Sofia kultuurikeskuses Helsingi ülipühitsetud metropoliidi Ambrosiuse juures. Valitseja võttis meid soojalt vastu, tundis elavat huvi meie Kiriku käekäigu üle, soovides meie Kirikule kõigis asjus head edenemist. Esikarjane palus samuti südamlikult tervitada oma kaasvenda metropoliit Stefanust. Lühidalt, Soome ajateenijate koolitus pakkus meile palju kasulikku. Näitena olgu toodud vennasrahva kaplanitoetus ning pedagoogilise metoodika tundmaõppimine, uued abimaterjalid ning vanade kontaktide värskendamine ja uute kontaktide loomine. Südamlük tänu selle eest isa Leo Huurinainenile, isa Markku Aromale ning kõigile, kes kandsid selle reisi kordamineku eest hoolt!

AJALOOST JA TOIMETUSTEST VORMSI SAAREL

Preester Jüri Ilves

Vormsi õigeusu kogudus asutati 1886. aastal, seega perioodil (1883–1893), mil Põhja-Eestis tekkis 18 õigeusu kogudust. 1886. aastal vahetas umbes 200 saare elanikku usku. Õigeusuliste arv hiljem tõusis ja oli 1890. aastatel 500 ümber. Usuvahetamise põhjuseks olid talurahva rasked elutingimused ja lootus parematele aegadele, maale ja vabadusele. Oluliseks põhjuseks oli ka see, et vabakirikute misjonäride tulemusrikas tegevus oli õnnestanud luteri kiriku autoriteeti. Olid ju Vormsi ja Hiiumaa tuntud erinevate vabaliikumiste poolest.

Õigeusulistest elas suurem osa Sviby külas. Teiseks suuremaks keskuseks oli Förby küla. Esimesed jumalateenistused peetigi külatarades, nagu see oli tavaline kõikjal, kus pühakojad puudusid. Kirik ehitati Hullolesse 1889–1890 ja pühitseti 29. juulil 1890. aas-

Hullo Ülestõusmise kirik.

tal Issanda Ülestõusmisele. Kirikust loodesse ehitati kirikla, kiriku juurde asutati kalmistu. Kui õigeusu kirikukool lõpetas kiriklas tegevuse, paigutati sinna Vormsi algkool.

1905. aastal, kui Vene tsaaririigis usuvabadust suurendati, läks suurem osa õigeusu koguduse liikmetest tagasi luteri usku. Nii vahetas sel aastal usku 271 inimest. Tagasimineku põhjusteks võib lugeda õigeusu preestri kehva rootsi keele oskust, samuti eestirootslaste luterlikke juuri. Pärast I maailmasõda oli Vormsi õigeusuliste arv väike, kokku ehk kümmekond inimest. Reeglipäraselt käis teenistustel vaid 3–4 palvetajat, aga mitmed luterlased käisid koorilaulu ja jutlust kuulamas. Teenistused peeti enamasti rootsi keeles. Seega kehtis nõue, et koguduse preester pidi valdama rootsi keelt. Seda nõuet oli aga raske täita, sest osa talituse ja jumalateenistustekste polnud rootsi keeles olemaski. Nii peeti teenistusi ka eesti ja kirikuslaavi keeles.

1950. aastatel püüdis Haapsalu preester

Aleksander Tarkmees koguduse elule hinge sisse puhuda, kuid tagajärjetult. Saare põliselanikkond oli 1944. aastal lahkunud Rootsi, saare elanikeks olid sinna saadetud inimesed, kes olid kõik kirikukauged. Nõnda lõppes koguduse tegevus ja tühjaksjäänud kirikuhoonet hakati kasutama kolhoosi laohoonena. Praeguseks on hoone keskosa sisse langenud, kellatorn maha kukkunud, põrand suures osas hävinud, sisustus puudub.

Koguduses on teeninud järgmised preestrid:

1886–1887 Nikolai Orlov
1887 Karp Tiisik
1888 külastas saart piiskop Arseni Jakob Vaarask
Jakob Mutt
1934–1936 Aleksander Maripuu
1944–1946 Juulius Niinemets
1946–1947 Joann Meltsaar
1947 Augustin Ruus
1948 Vladimir Ignaste
1948–1951 Vjatšeslav Jakobs (praegune metropoliit Kornelius)
Aleksander Tarkmees

Aastake on möödunud päevast, kui taas üle mitme aastakümne hakkas õigeusu vaimulik elu Vormsi saarel elavnemise märke ilmutama. 2. juulil 2009 sai teoks EAÖK metropoliit Stefanuse visiit saarele, mil pühitseti sisse seni avalikkusele tundmatu sõdurite matmispaik Saxbys. Sellest visiidist jäi kõlama inimeste soov, et saarel tuleks taastada Hullo Ülestõusmise kirik.

Liturgia 18. septembril 2010. Foto: Margus Lepvalts

2009. aasta 5. septembril toimus esimene jumalateenistus Hullo seltsimajas, kuhu kogunes kuus inimest. Teenisid preester Jüri Ilves ja diakon Aabraham Tõlpt Haapsalu kogudusest. Üheskoos vaadati filmi õigeusu ajaloo Eestis ja asutati Vormsi Õigeusukiriku Taastamise MTÜ. 2010. aastal peeti Hullo Ülestõusmise kiriku varemetes kaks liturgiat: 17. juulil ja 18. septembril.

Praeguseks on MTÜ asunud kirjutama projekte ja uurima võimalusi kiriku taastamiseks vajalike vahendite leidmiseks. Esimeseks tööks on ajutise katuse ehitamine, et kirikus oleks võimalik teenida ka vihma korral. PRIA Leader programmi 2011. aasta kevadisest jaotusest eraldati esimene summa kiriku korra- ja teenistustöödeks ja infovahvi paigaldamiseks. Loodame ka edasist asjade positiivset kulgu. Kirikut on plaanis vastavalt võimalustele etapiviisiliselt taastada ning teenimiskõlblikuks kohandada. Järgmine jumalik liturgia saarel on kavas pidada 29. mail.

Фото: Геннадий Баранов

ДАТА ПРАЗДНОВАНИЯ ПАСХИ В ЛИТУРГИЧЕСКОМ КАЛЕНДАРЕ ПЦЭ

В этом послании я хотел бы поделиться своими мыслями с читателями, и надеюсь, что оно, в свою очередь, спровоцирует широкое обсуждение необходимости найти единое и гармоничное решение по использованию литургического календаря в нашей Церкви, здесь в Эстонии. Особенное внимание я хотел бы уделить дате празднования Пасхи.

Известно, что в современном христианском мире в ходу два литургических календаря: юлианский и григорианский. Григорианский календарь – это не какой-то новый календарь, по сути, это исправленный юлианский календарь, так как юлианский календарь, который используется с 46 г. до Р. Х., с каждым новым столетием все больше отстает от действительного положения звезд. Ситуация стала по-настоящему сложной в XVI веке, когда западный мир заменил юлианский календарь григорианским, в результате чего сегодня два литургических календаря существуют параллельно.

В 1582 г., когда папа Григорий XIII вводил реформу календаря, разница между новым (названным его именем) и юлианским календарями была 10 дней. Разница эта с течением времени все увеличивалась. В настоящее время эта разница составляет 13 дней, это действительно вплоть до 2100 г. После 2100 г. разница будет 14 дней и т.д..

Это означает, например, что если Рождество Господа Нашего Иисуса Христа празднуется 7 января по григорианскому календарю, то по юлианскому календарю это 25 декабря, а не 7 января, как считают и до сих пор пытаются нас убедить в своей правоте приверженцы юлианского календаря и большая часть западных средств массовой информации. На самом деле, ни для кого не секрет, что Рождество Господа Нашего Иисуса Христа – это неподвижный праздник, дата которого закреплена за 25 декабря, исключение – Армянская церковь, празднующая Рождество 6 января (по григорианскому календарю) вместе с праздником Крещения Господня во Иордане.

Кроме того, необходимо учитывать то обстоятельство, что в 2100 г., после прибавления еще одного дня к юлианскому календарю, Рождество Господа Нашего Иисуса Христа будет выпадать не на 7, а на 8 января, если придерживаться того принципа, что настоящая дата празднования Рождества – 25 декабря. То же касается и всех

Окружное послание к духовенству и мирянам Православной Церкви Эстонии

остальных ежегодных праздников литургического календаря. Это означает, что с течением веков всякий раз, когда это будет необходимо, к юлианскому календарю будет добавляться один день.

С праздником же Воскресения Христова дело обстоит иначе. Разница между вычислениями двух календарей – юлианского и григорианского – из года в год варьируется: даты празднования Пасхи могут совпадать, как, например, в текущем году, но могут и расходиться до пяти недель, как, например, случится в 2013 г., когда западные христиане будут праздновать Пасху 21 марта, а большинство православных – 5 мая.

Следует знать, что вычисления обоих календарей основываются на солнце, и только пасхалия исчисляется по лунному календарю. В 1920-х гг. большая часть церквей перешла на реформированный или смешанный календарь, по которому подвижные праздники празднуются по юлианскому календарю, а неподвижные – по григорианскому. Такое летоисчисление сейчас используется во всех автокефальных Православных Церквях, за исключением Иерусалимской, Русской, Сербской и Грузинской Церквей. Для чего был нужен этот переход? Целью его было привести юлианский календарь в большее соответствие с реальным положением звезд.

Общеизвестно, что день празднования Пасхи был определен на Никейском Вселенском соборе в 325 г. Необходимость такого обсуждения возникла потому, что в тогдашнем христианском мире не было единодушия по вопросу даты празднования Пасхи, иными словами, в разных местах Пасху праздновали в разное время. После Первого Вселенского собора Пасху стали праздновать в первое воскресенье после весеннего равноденствия. В большинстве случаев это исключает ситуацию, когда христиане праздновали бы Пасху до иудейской пасхи или одновременно с ней. **Очевидно, что главной целью этого правила для святых отцов Никейского собора было достижение такого положения, когда все христиане праздновали бы Пасху в одно и то же время.**

После этого небольшого экскурса в историю вопроса поговорим о том, что касается непосредственно нас.

В 1920 г. наша Церковь, тогда находившаяся под юрисдикцией Московского Патриархата, получила право перехода на григорианский календарь. Как мне кажется, это было тем проще, что в 1918 г. в России и на гражданском, и на административном уровне был принят тот же календарь. То же обстоятельство, что Московский Патриархат позже отказался от реформы календаря 1920-х гг., по всей вероятности, было вызвано политическими и духовными соображениями, связанными с революцией 1917 г.

В 1923 г., при объявлении автономии нашей Церкви, Вселенский Константинопольский Патриархат не поставил ни под малейшее сомнение вопрос за-

мены юлианского календаря григорианским ни у нас, ни в Финляндии.

Проблема церковного календаря снова оказалась на повестке дня в 1945 г., когда наша Церковь во время советской оккупации была своевольно и антиканонично распушена. В русскоязычных приходах был вновь введен юлианский календарь. Эстоноязычные приходы поначалу тоже пытались перевести на юлианскую пасхалию, но позже разрешили пользоваться григорианским календарем. Этот компромисс был допущен, видимо, по той причине, что по оценке тогдашнего церковного руководства, эстонские приходы не были жизнеспособными и были обречены на вымирание, так что не стоило из-за подобной мелочи навредить себе лишнюю головную боль. В отличие от послевоенного времени, предложение об изменении церковного календаря исходит сейчас изнутри, от самой нашей Церкви, и претворится в жизнь лишь в том случае, если мы сами его примем.

Одним из последствий советского периода является то, что сейчас мы находимся в парадоксальной ситуации, когда Воскресение Христово празднуется в разное время, что духовно и церковно подрывает внутреннее единство нашей Церкви.

Почему я утверждаю, что если та или иная часть Церкви празднует Пасху то вместе, то порознь с остальной Церковью, это разрушает церковное единство? Как это объяснить?

Стержнем нашей веры, ее центральной частью, в которой сходятся все христиане и особенно православные, является проповедь Воскресения Христова: весть о том, что Христос воскрес из мертвых и является Господом во веки веков. И поскольку суть нашей веры – воскресение Христа, это невообразимо, что мы не можем внутри одной и той же Церкви все вместе, едино и в один и тот же день исповедовать эту твердую веру в Воскресение Христово из мертвых, возвестить эту великую благовест. С духовной и богословской точки зрения неприемлемо, что все живущие на этой земле православные христиане не могут едиными усты и единым сердцем славить и воспевать Воскресение Христово в один и тот же день, в который это делает большинство православных по всему миру.

Притом, что это было одним из поводов (другой причиной была ересь арианства) для созыва Никейского Вселенского собора. Мы видим, как важно для Церкви установление одного единого дня празднования Воскресения Христова для всех христиан, ведь это следует из единства самой Церкви и жизни ее.

Иными словами, до тех пор, пока мы здесь в Эстонии не в силах отличить то, что является истинным основанием Церкви от того, что свойственно приспособлению к условиям гражданского общества, как бы обоснованно это ни было, мы не сможем преодолеть состояния, которое исходит скорее от мира, чем от Бога.

К тому же, если все христиане, независимо от принадлежности, не объединены в одну единую Церковь, или в Одно Тело Христово (обстоятельство, которое, очевидно, не может быть оспорено), то православные христиане – в какой бы части света они ни находились – обязаны следовать той пасхалии, которая лучше всего выражает их единство.

Единство Православной Церкви крайне необходимо, потому что с обмирщением, ростом экстремизма, тирании и войн в тех местах, где веками жили православные христиане (в Африке, на Ближнем Востоке, в Восточной Европе...) мир как никогда ранее нуждается в едином исповедании нашей веры, в единой проповеди стержня нашей веры – Воскресения Господа из мертвых. Это необходимо не только для мира, но как исповедание общей веры и выражение солидарности с теми нашими православными братьями и сестрами, которые и сегодня терпят гонения, чье имущество отобрано, которые часто находятся за чертой бедности, вынуждены покинуть землю их предков, как это происходит в некоторых странах Ближнего Востока (Ирак, Палестина, Ливан...) или в Восточной Европе (определенные районы Сербии). Единственная надежда этих братьев и сестер – это вера в то, что жизнь в конце концов восторжествует над смертью в каком бы то ни было образе, ибо Христос воскрес из мертвых.

Все это означает, что мы должны быть готовы в любой момент отказаться от своих привычек или от своего выбора и смиренно, с доверием, принять тот путь, который указали нам святые отцы. По моему мнению, наиболее разумное решение для нас – остаться верными правилу Никейского Вселенского собора о едином праздновании Пасхи. Нам следует продолжить практику большинства церквей с 1920-х гг. и принять новый календарь по отношению к неподвижным праздникам, оставляя в то же время даты местночтимых праздников без изменений, я имею в виду такие традиционные церковные праздники, как Юрьев день (память св. вмч. Георгия), день св. Параскевы Пятницы, Кадриляев (память св. вмц. Екатерины)... Дни памяти этих святых останутся теми же в тех местах, где они традиционно празднуются в определенные числа.

Также в качестве исключения в Сетумаа и Вырумаа можно позволить поначалу праздновать Рождество Христово и Крещение Господне и другие великие праздники по юлианскому календарю, пока народ не привыкнет к новому календарю. И все же нужно постараться сделать так, чтобы и более молодые поколения не остались в стороне от празднования Рождества и Крещения, которые совпадают со школьными каникулами. Ибо, если их праздновать только 7 января (Рождество Христово по юлианскому календарю) или 19 января (Крещение Господне по юлианскому календарю), школьники и студенты никак не смогут участвовать в праздниках.

Но мы не единственные христиане на этой земле. Мы не можем

остаться безразличными и к другим христианским конфессиям, которые не разделяют принятого в нашей Церкви правила определения времени Великой недели и Пасхи. В знак уважения к ним, а также к нашим смешанным семейным парам и в надежде на единое празднование Воскресения Христова всеми христианами в будущем я предлагаю в те годы, когда Пасха не совпадает по двум календарям, служить в Страстную Пятницу по календарю западной Церкви одну из служб Честному и Животворящему Кресту Господню (в греческой традиции это акафист Кресту, а в русской традиции т. н. Пассия или служба Страстям Господним). Подобное начинание было бы поддержкой и опорой совместному миссионерскому

труду по созиданию Единого Тела Христова в нашей Эстонии.

Мы должны понимать, что для плодотворного экуменического общения со своими братьями, другими христианами, мы должны определиться с самоидентификацией. Только после этого возможен позитивный и в то же время реалистичный диалог с другими религиозными деноминациями. Дата празднования Воскресения Христова – это часть единого целого.

Мы еще поговорим обо всем этом на соборе ПЦЭ, который состоится в мае текущего года.

До тех пор, после сегодняшнего обсуждения на Священном Сино-

де, я призываю всех – священников и мирян – поднять на приходах вопрос о преобразовании церковного календаря, обсудить все активно, в духе доверия и спокойствия, справедливости и истинного братского соучастия. Не позволяйте страстям взять верх над вами, чтобы мы могли вскоре, уже в этом году, прийти к ясному и твердому соглашению.

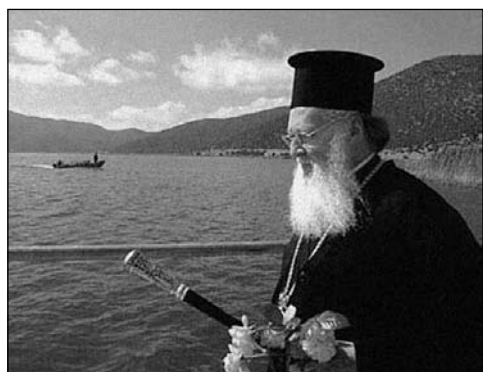
Для того, чтобы привести наш календарь к единообразию, нам понадобятся большая духовная образованность, пастырские познания, способность к самопожертвованию всех членов нашей Церкви, как духовенства, так и мирян, но в итоге все мы получим от этого пользу.

Братья и сестры во Христе, священники, диаконы и миряне нашей Церкви!

Неустанно будем просить Святого Духа просветить нас мудростью, чтобы мы могли в мире и едином духе с гордостью исповедовать всему миру свое почитание священного Предания и святых ценностей, которые мы получили и обязаны передавать дальше.

Таллин, 23 февраля 2011 г.

† СТЕФАН,
Митрополит Таллинский
и всея Эстонии
Председатель Священного Синода

Сокрушенным сердцем все человечество сопереживает трагедии, постигшей Японию и приведшей к гибели многих наших братьев и сестер. С мучительной болью мы наблюдаем за ужасными последствиями катастрофы в Стране восходящего солнца и других

Послание Вселенского Патриарха о взрыве на АЭС «Фукусима» в Японии

странах, расположенных у Тихого океана. Во всех уголках земли возносятся молитвы о погибших, о тех, кто все еще страдает от повторных подземных толчков и цунами, а также о тех, кому испытания только предстоят. К несчастью, за природным катаклизмом последовал взрыв на атомной электростанции «Фукусима», и японский кошмар стал еще более ужасным. Трагические последствия землетрясения приобретают все более широкий размах. С землетрясением мы не в силах ничего поделать, это не в нашей власти. Причины и последствия природной катастрофы затмевают любое человеческое слово. Но мы считаем просто

необходимым говорить о взрыве на атомной электростанции и об использовании атомной энергии в целом.

При всем уважении к научному знанию, во имя существования человечества мы призываем к использованию вместо столь опасной атомной энергии альтернативных источников энергии, так называемой «зеленой» энергии, дружественной по отношению к природе и человеку и способной удовлетворить наши нужды. Наш Создатель подарил нам солнце, ветер и морские волны, и развитие современных технологий позволяет извлекать из них достаточно энергии для нужд

человечества. Наука даже разработала экологически чистые технологии получения энергии из мусора. Зачем же обращаться к столь опасной ядерной энергии? Ведь это оскорбление и провокация по отношению к природе, которая в ответ поворачивается спиной к человеку.

Вселенский Патриархат молится о дружественном японском народе, пребывающем в скорбях и испытаниях, и мы призываем правительства всех стран пересмотреть политику в области использования атомной энергии.

14. 03. 2011

ВЕЛИКИЙ ПОСТ – ЛИЧНОЕ ПУТЕШЕСТВИЕ

Краткое изложение лекции епископа Каллиста Уэра в Православной греческой церкви во имя св. вмц. Варвары (Томс Ривер, США), составленное Ana-Maria Girleanu.

«Зеленый (Чистый) понедельник». В Греции издавна первый день Великого поста — так называемый Зеленый (Чистый) понедельник — первый в году праздник, который отмечается на открытом воздухе. Люди целыми семьями выезжают в сельскую местность, поднимаются на холмы. Награда за такое символическое восхождение в горы — постный пикник с родными и друзьями. С крутых холмов дети запускают воздушных змеев. Вот хороший образ начала Великого поста. Мы стараемся связать пост со свежим воздухом, с ветром, веющим поверх холмов, с приходом весны. Великий пост — это время воздушных змеев, время приключений, открытий, новых инициатив, новых надежд. В этой связи, конечно, не является случайностью, что время Великого поста наступает не осенью, когда опадают листья и дни становятся короче, и не в середине зимы, когда деревья стоят голые и водоемы замерзают, но весной, ког-

да вскрывается лед и новая жизнь отовсюду заявляет о себе. Действительно, первоначальный смысл английского слова „Lent“ (пост) — это именно «весенняя пора».

Надежда и прощение. Великий пост начинается с пробуждения к свету и животворному дуновению ветра. Великий пост — это пора духовной весны, пора обновления. Об этом говорит и понятие „metanoia“, покаяние, означающее по-гречески: «изменение ума», за которым следует изменение сердца и духа. Великий пост должен научить нас по-новому думать, по-новому смотреть на себя и ближнего. Это время, когда нужно смотреть не вниз, а вверх, взглядом, полным новых надежд. Иоанн Лествичник говорит: «Покаяние есть дочь надежды и отвержение отчаяния». Вспомним Иуду и Петра. Иуда, поняв, что он сделал, впал в отчаяние и повесился. Петр же, трижды отречшись от Учителя, искренне и глубоко раскаялся в этом. Истинное покаяние — это плод надежды. И действительно, Христос прощает Петра, и тремя заверениями в любви смываются три отречения. Мы не знаем, как закончилась бы история с Иудой, если бы он не закончил жизнь самоубийством, возможно, Господь Своей бесконечной милостью простил бы его. Великий пост — это время прощения себя и ближних.

Тело. Тело участвует в Великом посте так же, как и душа, ибо мы, христиане, считаем, что тело, как и душа, есть выражение человека как целого. Один Оксфордский преподаватель философии так рьяно учил о разделении души и тела, что студенты, видевшие его на прогулке, говорили не «Профессор Х гуляет», а «Профессор Х выгуливает свое тело». Христианское учение о единстве тела, души и духа есть нечто совсем иное. В Великом посту тело приносится «в жертву живую Богу» (Рим. 12, 1).

Молитва. От поста без молитвы нет никакой пользы. Кроме того, мы становимся от этого очень раздражительными. Дьявол никогда не ест, но он и не молится. Пост без молитвы и любви к ближним есть дьявольский пост. Великий пост — это время дел любви и милосердия. Более того, как мы уже видели, мы должны делиться с ближними не только деньгами, но самими собой, мы должны делиться своим временем, своей дружбой, своей любовной заботой. Возобновить прерванную переписку, послать радостную весть человеку, ждущему ее, пост — это время дарить свое присутствие, помогать другим. «Дай хлеба и получи рай», — говорит святитель Иоанн Златоуст, говоря о двух престолах: том, что находится в алтаре храма, который мы почитаем и украшаем драгоценными тканями и камнями, и о престоле сердца на-

шего страждущего брата. Так новое пробуждение отношений с Богом в молитве ведет нас к полноте и обновлению отношений с людьми.

Исповедь. Великим постом нужно хотя бы раз прийти на исповедь в церковь. Следует относиться к исповеди не как к обязанности, но как к возможности, возможности вкушать Божественную любовь и великую силу Слова Божия. Многие спрашивают: если я исповедую свои грехи и каюсь в них перед Господом в вечерних молитвах, разве это не то же самое, что исповедоваться перед священником? Но исповедь — это нечто большее. Когда я исповедую мои грехи перед священником — после молитв, в священнодействии Таинства, стоя перед святыми иконами, перед Крестом и Евангелием — то, возможно, произнесение вслух моих грехов перед другим человеком поможет донести до меня реальность того, что я содеял. Исповедь и покаяние — это таинство, которое нельзя «практиковать» в одиночку.

Все грехи — это грехи не только против Бога, но и против общины. И священник нужен при исповеди еще и для того, чтобы представлять общину и простить меня от имени общины. В Русской Церкви существует традиция общей, открытой исповеди. Один мужчина пришел на исповедь и сказал священнику, что

умом он понимает, что сделал грех, но ничего не чувствует по этому поводу, как будто сердце его сделано из камня. Священник посоветовал этому человеку после окончания литургии преклонить колена перед всем приходом и открыто исповедовать свои грехи. В тот момент, когда мужчина исповедовал грехи перед общиной, он почувствовал, как сердце его дрогнуло, и из глаз полились слезы покаяния. Исповедуясь, мы должны просить прощения не только у Бога, но и у общины, у наших сестер и братьев во Христе.

В исповеди всегда участвуют трое: кающийся, священник и Христос. Исповедоваться нужно с величайшим вниманием, обращенным внутрь себя, на то, что нужно сказать, но и на то, что скажет священник. Часть священников, воспринявших традицию русского старчества, могут ответить лишь несколькими словами. Исповедник же должен тщательно взвесить каждое слово, сказанное ему. Одна женщина пришла на исповедь в монастырь русской традиции. Она долго описывала свои ссоры с мужем, то, как она всегда старается переубедить мужа, так, чтобы последнее слово осталось за ней. В конце исповеди священник, не произнеся ранее ни одного слова, только спросил: «И что, от этого была хоть какая-то польза?» и стал читать разрешительную молитву. Уходя, женщина с испугом поняла, насколько бессмысленны и пусты были все эти ссоры с мужем.

Немаловажно, что в исповеди есть роль и у священника – он дает совет. И священник, в свою очередь, должен относиться к исповеди с большим вниманием. Когда Владыка Каллист был еще молодым священником и служил в одном монастыре русской традиции во Франции однажды Великим постом в среду после литургии Преждеосвященных Даров к нему на исповедь пришел один человек. Молодой священник терпеливо выслушал его, несмотря на усталость и мучительное чувство голода, одолевавшие его после трехчасовой службы. Человек подробно рассказал ему всю свою жизнь, он был русским, сам он и его семья жестоко пострадали от советских властей: он и многие его родственники были арестованы, осуждены и отбыли срок в лагерях. Но больше всего его мучило то, что он не в силах простить тем, кто причинил зло его семье. Священник попытался утешить и приободрить его, как мог, и прочитал разрешительную молитву. В следующую среду после литургии Преждеосвященных Даров тот же человек снова пришел на исповедь. Священник принял его дружелюбно, приготовившись слушать. Человек принялся рассказывать свою историю с самого начала столь же подробно. В какой-то момент священник не выдержал и прервал его: «Вам не нужно заново все это рассказывать, я все прекрасно помню». Человек рассердился, ударил кулаком по аналою и сказал: «Вы священник, Вы должны меня выслушать!», и продолжил

свой рассказ. Священник спокойно выслушал его до конца, утешил, как смог, и прочитал разрешительную молитву. Пять дней спустя священник узнал, что человек, дважды приходивший к нему на исповедь, умер. Та исповедь была, по всей вероятности, последней в его жизни. Это послужило уроком священнику: никогда нельзя прерывать исповедающегося, как бы ты не был изможден, исповедь всегда нужно дослушать до конца.

Третий участник исповеди – Христос. Он всегда здесь, готов принять нас и простить, в тот же самый момент исповеди. Чтобы подчеркнуть важность настоящего момента, епископ Каллист рассказал историю из жизни преподобного Германа Аляскинского. Однажды к его хижине пристала лодка, путешественники хотели попросить благословения святого для себя и своих близких и житейского совета. И только один из них хотел знать, как любить Бога в настоящий момент. Настоящий момент ценней всего. Святой Дух говорит нам: сегодня и сейчас время спасения, время служить Богу, в то время как дьявол говорит, что это время было вчера или наступит завтра. Поэтому начинайте любить Бога прямо сейчас.

В конце лекции владыка Каллист отвечал на вопросы. Один инженер-информатик спросил, как примирить веру и науку, как сочетать их в практической жизни. По мнению

епископа Каллиста наука и вера не противоречат друг другу, это просто два разных уровня: наука говорит о том, что происходит, а вера – почему происходит. Нужно помнить о том, что Бог в каждом человеке, и мы должны уже в этом мире исполнять свои обязанности и трудиться во славу Божию, и молиться о том, чтобы Бог научил нас, как поступать так, чтобы все, что мы делаем, мы делали бы в этом духе.

Второй вопрос был от пастора соседнего прихода, соприкасавшегося в последний год с богослужебным календарем Православной Церкви. Он спросил владыку Каллиста, как говорить людям о Боге, как объяснить и, что близость Бога есть добро для человека? Епископ согласился с тем, что это сложный вопрос, для ответа на который нужно больше времени, и поэтому он только напомним нам изречения таких великих святых, как преподобные Серафим и Силуан, о том, что к каждому человеку нужно относиться индивидуально, каждый человек уникален и потому за каждого нужно молиться отдельно, чтобы он обратился к любви Божией.

На обратном пути пошел снег, и мне вспомнились слова одного друга: «Когда идет снег, мне всегда кажется, что Бог простил мир». Снегопад все усиливался, покрывая все чистой белой ризой. Бог прощает мир и обновляет наши души.

БЛАГОВЕЩЕНИЕ ПРЕСВЯТОЙ БОГОРОДИЦЫ

Панетелис Пасхос

Благовещение Пресвятой Богородицы – это чудо, которое может познать лишь очень духовный, то есть глубоко верующий человек. Поэтому, слушая или говоря об этом, нам следует молить Бога о том, чтобы Он просветил наше сердце и разум, или молиться словами святого Григория Паламы: «Просвети тьму мою», чтобы мы смогли понять, насколько велико таинство благовещения Пресвятой Богородицы и насколько велико значение его для спасения души каждого христианина. Это великое таинство, которого ни до, ни после этого события никогда не случилось: Дева была в то же время Матерью, в человеческом теле и человеческом естестве – Матерью Самого Бога!

Об этих событиях мы знаем из святого Евангелия. Когда пришло время, и Бог решил послать Единородного Своего Сына, чтобы Он стал плотью и спас человека от погибели, вызванной грехом, Он послал архангела Гавриила в небольшой галилейский городок Назарет приветствовать Деву Марию, которая была в то время обручена с Иосифом: «Радуйся, Благодатная! Господь с Тобою!» После этого архангельского приветствия Дева услышала радостную спасительную весть: «Не бойся, Мария, ибо Ты обрела благо-

дать у Бога; и вот, зачнешь во чреве, и родишь Сына, и наречешь Ему имя: Иисус. Он будет велик и наречется Сыном Всевышнего». Слова ангела Господня смутили Деву. В удивлении Она спросила ангела: «Как будет это, когда Я мужа не знаю?» Когда же Мария услышала ангельский ответ: «Дух Святой найдет на Тебя, и сила Всевышнего осенит Тебя; посему и рождаемое Святое наречется Сыном Божиим», склонила голову и смиренно приняла Божие повеление: «Се, Раба Господня; да будет Мне по слову твоему».

Мария не стала возражать ангелу. Она лишь осторожно выразила сомнение, на что получила ответ ангела о том, что Сын Божий войдет в пресвятое тело Девы сверхъестественным образом всемогущей благодатью Божией.

И в этот момент божественное Слово стало плотью в чистом теле Марии. «Сошел на нее Дух Святой, очистил ее и даровал ей силу как принять в себя Божество Слова, так и родить».

Кто может понять всю неизмеримую глубину таинства благовещения Пресвятой Богородицы? Божественное Слово становится Тем, Кем Оно не было – человеком, и, став человеком, Оно все же остается и Тем, Кем было, то есть Богом. Богородица же становится тем, кем Она не была – Матерью, но и остается тем, кем была – Девой! Это таинства, которые человек, сколько он ни ломай голову, никогда не сможет понять, если он не верит во всемогущество и любовь Божию.

Но если люди не могут войти в это таинство и чудо с помощью рационального мышления, то верующие духовным чувством и христианским сердцем могут ощутить, что любовь Божия строит мост между небом и землей, чтобы люди могли прийти к Богу. По этому божественному мосту спустился к нам Христос, и по тому же мосту всякий верующий может из мира греха и страдания прийти в радостное Царство Небесное – по молитвам Богородицы к Своему Сыну и Богу. Ее молитвы и заступничество имеют такую силу, что один святой, видевший Богоматерь уже в преклонном возрасте, писал апостолу Павлу: «если бы я не содержал в памяти и новопросвещенном уме моем твое божественное учение, то я признал бы Деву за истинного Бога».

Приведем несколько строк из «Слова на Благовещение Богоматери» епископа Калавритского и проповедника поработенного греческого народа Или Миниятия:

«Богоневестной Владычице, восприявшей благодать быть Девой и Матерью и честь быть Матерью Божией, вполне свойственно быть и Матерью христиан. Одесную божественного величия восседает Царица неба и земли, как видел Ее пророк: предста Царица одесную Тебе, в ризах позлащенных одяная преиспещрена (Пс. 44, 10). Она – Матерь Бога, Который Ее Сын естественно по рождению, и Матерь христиан, которые суть также Ее чада по усыновлению. чад; итак, Она умоляет Бога с таким дерзновением, какое свойствен-

но Матери по отношению к Сыну, и умоляет за христиан с такой любовью, какую Ей пристало питать к Своим чадам. Но дерзновение, но любовь такой матери беспредельны: что может Она когда-нибудь попросить и не получить от такого Сына? Что мы можем попросить и не получить от такой Матери? Сырые, странные, пленные, больные, сокрушенные, грешные, не печальтесь: вы имеете мать – Матерь Бога!»

Православная Церковь почитает Божию Матерь. Среди всех православных народов наиболее выделяются греки своим особым отношением к Богородице: они особо празднуют дни Ее памяти, исполненные святой радости и боли, великой любви и светлой печали.

В Греции Богородичные праздники празднуют все: ангелы, невидимо звонящие в церковные колокола, ветер, разносящий повсюду приятный аромат из «кадила благовонного», города и села, каждую пятницу наполняющие храмы людьми, желающими послушать акафист Богоматери, горы, моря и острова со множеством посвященных Ей прекрасных часовен – вся природа празднует и радуется вместе с христианами, молящимися и просящими у Пресвятой Девы спасти их и защитить: защитить плавающих по бурному морю и путешествующих по чуждым странам, грешников, вступивших на опасный путь, болящих, увлажняющих свои подушки горячими слезами, и всех людей, нуждающихся в Ее божественном и всемогущем покровительстве.

ВОСКРЕШЕНИЕ ЛАЗАРЯ

Митрополит Сурожский Антоний

Мы стоим на грани страстных дней, и на этой грани, в образе Лазаря и его воскресения, встает перед нами большая, радующая нас надежда: Господь крепче смерти, Господь победил ее – не только в том прямом смысле, в котором эта победа явлена телесным воскресением Лазаря, но еще и в другом, который, может быть, еще непосредственнее относится к нам *изо дня в день*.

Бог создавал человека другом Себе; эта дружба, которая существует между нами и Им, еще углублена, сделана еще более тесной в Крещении нашем. Каждый из нас является другом Божиим, как назван был Лазарь; и в каждом из нас когда-то этот друг Божий жил: жил дружбой с Богом, жил надеждой, что эта дружба будет углубляться, расти, светлеть. Иногда это бывало в очень ранние дни нашего детства; иногда позже, в юношеские годы: в каждом из нас жил этот друг Христос.

А потом, в течение жизни, как цветок завядает, как истощается в нас жизнь, надежда, радость, чистота, – истощи-

лась сила этого друга Господня. И часто-часто мы чувствуем, что в нас, словно во гробе, где-то лежит – нельзя сказать „покоится“, а именно лежит, страшной смертью пораженный, – четверодневный друг Господень, тот, который умер, к гробу которого сестры боятся подойти, потому что он уже разлагается телом...

И над этим другом как часто сетует наша душа, как часто сетуют и Марфа и Мария: та сторона нашей души, которая по своему призванию, по своим силам и возможностям способна молчать у ног Господних, слушая каждое Его слово, делаясь живой и трепетной от каждого животворящего слова Господня, и та сторона нашей души, подобная Марфе, которая способна была бы в правде и чистоте, с вдохновением творить в жизни дела Божии, которая могла бы быть не встревоженной служанкой, не мятущейся Марфой, какой мы часто бываем по образу растерявшейся Марфы евангельской, а трудолюбивой, творческой, живой Марфой, способной превращать своими руками, своей любовью, своей заботой все самое обыкновенное вокруг нас в Царство Божие, в явление любви человеческой и любви Божией. Итак, эти две силы в нас, бесплодные, зашедшие в нас в тупик Марфа и Мария, сила созерцания

и сила творчества, *сетуют* над тем, что умер друг Господень Лазарь.

И минутами близко-близко к нам подходит Господь, и мы готовы, как Марфа, воскликнуть: Господи, зачем Тебя не было здесь в момент, когда решалась борьба между жизнью и смертью, в момент, когда Лазарь еще был жив – только поражен насмерть, и мог бы быть удержан в этой жизни! Если бы Ты был здесь, он не умер бы... – И слышим Его слово: *Веришь* ли ты, что он воскреснет? – И мы тоже, как Марфа, готовы сказать: Да, Господи, – в последний день...

Но когда говорила Марфа, она сказала это с такой надеждой: Я всегда веровала, что Ты – Господь, и я верую, что Лазарь воскреснет в последний день!.. А мы говорим это печально, грустно: Да, в *последний день* воскреснет, когда уже, как говорит Великий канон, кончится жизни торжество, когда уже будет поздно на земле творить, когда будет поздно жить верой и надеждой и ликованием нарастающей любви...

Но Господь и нам говорит, как ей; говорит нашей безнадежности, как сказал ее *совершенной* надежде: Я – воскресение и жизнь! И если кто в Меня верует, если бы и мертв был – воскреснет...

И тут хочется вспомнить еще другое: Марфа не знала, что за три дня до этого Христос Своим ученикам говорил, что насмерть болен Его друг, не знала, что Он дал ему умереть, чтобы он воскрес, но уже богатый таким опытом, такой победой Божией, что уже ничто не могло его поколебать...

Пришел Господь и повелел Лазарю *встать* из мертвых: вот образ для нас. В каждом из нас он лежит – умерший, побежденный, окруженный нашим сетованием, часто безнадежным. А сегодняшнее Евангелие, на самой грани страстных дней, нам говорит: Не бойтесь! Я – воскресение и жизнь! Тот друг Господень, который в вас жил, который в вас есть, который кажется *безнадежно* мертвым, от одного слова Моего может воскреснуть – и *поистине* воскреснет!

И вот войдем в страстные дни с этой надеждой, с уверенностью, что мы идем к Пасхе, к переходу от временного к вечному, от смерти к жизни, от нашей пораженности к победе Господней. Войдем в страстные дни с *трепетом* о том, как нас возлюбил Господь и какой ценой Он нам дает жизнь, войдем уже теперь с надеждой, со светом и с радостью грядущего воскресения. Аминь.

БОЖЕСТВЕННАЯ ЛИТУРГИЯ КАК ЛЕКАРСТВО ОТ ИНДИВИДУАЛИЗМА

Александр Гикас, школьный
учитель, магистр богословия

Богослужение, выражающееся в божественной литургии, это, прежде всего, вертикальное действие, которое, однако, прямым образом влияет и на общение между людьми на горизонтальном уровне. Общее обращение к Богу через богослужение во время литургии объединяет всех верующих и укрепляет чувство соборности. Известно, что индивид и сообщество на протяжении всей истории редко разделяли одно и то же мнение. Но во время божественной литургии они встречаются. Индивид движется в сторону сообщества (Церкви), и сообщество принимает его таким, как он есть. Потому что мы не оставляем свою жизнь там, где мы живем и движемся, но входим в другую жизнь, в другой мир и берем туда с собою свою жизнь, свой микрокосм.

По словам святых отцов, наш приход

в Церковь – это возвращение в отеческий дом, это возвращение неверующих от неведения и заблуждения к познанию Бога, от незнания к добродетели и знанию, от греха к покаянию и исправлению. Так все мы участвуем в евхаристии нашей Церкви, подтверждая свой статус христианина.

Когда мы причащаемся божественных Таин, то соединяемся во время богослужения с «обожествляющим Телом Христовым», так мы становимся причастниками вечной и непобедимой жизни в Одном Телесном со Христом. Это вхождение в Одно Тело совершается милостью Божией и является ее даром, когда все мы причащаемся «Тела и Крови Господа нашего Иисуса Христа во оставление грехов и в Жизнь Вечную» из общей чаши, которую мы, люди, принимаем лично и добровольно. В Церкви мы не одни, мы не индивиды, но отдельные личности в Церкви становятся образом Божиим и участвуют в вечном таинстве. Вступая в такое личное общение с обожествляющей и нетварной милостью Божией, мы участвуем в том единении, связи которого выше и сильнее человеческих. Это радостное собрание, в котором все мы встречаем Воскресшего Господа и входим вместе с Ним в брачный чертог. Таким образом, Цер-

ковь – это все мы, принятые в евхаристическую жизнь Христа.

Выражение святых отцов «вне Церкви нет спасения» проясняет, прежде всего, смысл евхаристии. Евхаристию называют «лекарством бессмертия», в самом прямом смысле слова, ибо верующий лично причащается Господа и принимает семя вечной жизни. Удаляясь от этого мира и устремляясь к небу, Церковь поминает все творение, всех людей и с любовью приносит все создание Творцу.

Евхаристия – это не просто воздаяние здоровым, но настоящая пища всем, духовно алчущим и жаждущим. Она предназначена для человека, прекрасно знающего, что без евхаристии он умрет. Это лекарство, делающее человека бессмертным, противостоящее смерти. Кроме того, это радостное причастие любви, празднование ее. Таким образом, евхаристия – это присутствие уже совершенно другого мира в этом мире.

Евхаристия, преподаваемая через Сына, приносится Отцу. И, принесенная Отцу, приобретает полноту в общении со Святым Духом. Поэтому евхаристия – это вечный, живой и жи-

вотворяющий источник, с помощью которого мы через Церковь можем познать Святую Троицу.

Во время литургии человек обнаруживает, что приближающееся Царство Небесное уже посреди нас, но и внутри нас. Открывая это Царство Небесное, мы чувствуем, что обрели «бисер многоценен» и «сокровище сокровенно», и исполняемся великой радости.

Поэтому не будем пренебрегать святой Церковью Божией, ведь в ней совершается множество таинств для нашего спасения и особенно таинство таинств – евхаристия. Сбросим же с себя в Церкви ветхого человека и будем достойно жить по воле Бога, призвавшего нас в Царство Небесное, облачимся в нового человека по слову Творца Своего, зная, что мы готовы предлагать, отдавать и делиться со всеми людьми той любовью, которую являет нам Христос.

Ему же со Отцом и Святым Духом честь и слава подобает во веки веков.

ИСПОЛЬЗОВАННАЯ ЛИТЕРАТУРА
(НА ГРЕЧЕСКОМ ЯЗЫКЕ)
Труды св. Максима Исповедника,
П. Евдокимова и Г. Манзаридиса

БОГ ЕСТЬ ЛЮБОВЬ

Митрополит Пергамский Иоанн

Каким образом человек может познать Бога? Об этом говорит нам евангелист Иоанн, этот способ познания Бога – любовь. «Кто не любит, тот не познал Бога», – говорит Иоанн Богослов, «потому что Бог есть любовь». Бога знает лишь тот, кто любит Самого Бога, но, как пишет опять же евангелист Иоанн, такой человек любит прежде всего своего ближнего. Ибо, как еще ниже пишет апостол Иоанн, «Кто го-

ворит: “я люблю Бога”, а брата своего ненавидит, тот лжец: ибо не любящий брата своего, которого видит, как может любить Бога, Которого не видит?» (1 Ин. 4, 20).

Так Иоанн открывает нам путь к познанию Бога. И путь этот – любовь.

Апостол Иоанн познал эту любовь. Он познал ее по праву первенства, и только Бог ведомо, почему это право было ему даровано. Когда он склонился над грудью Господа и услышал биение Его сердца, этот любимый ученик Госпо-

да, припавший к груди Его, познал по праву первенства через это телесное общение с Богом, что Бог есть любовь. И что любовь – это единственный способ общения с Богом.

Телесное соприкосновение с Господом открывает нам, что простого утверждения о том, что мы любим Бога и своего ближнего, недостаточно, если мы не состоим и в телесном общении с Ним.

И это телесное общение Церковь предлагает всякий раз, когда совершается таинство евхаристии. Она собирает

всех нас вместе. Мы не можем участвовать в евхаристии, находясь где-то вдалеке. Как не можем участвовать в ней через средства массовой информации. Нам нужно прийти в Церковь и, что еще более важно, телесно соединиться с Богом, с Телом Его Сына. Евангелист Иоанн открывает нам, что то, что произошло с ним тогда, когда он припал к груди Господа и соприкоснулся с Его Телом, происходит с нами каждый раз, когда мы причащаемся Святых Даров в божественной евхаристии. Братья мои, вот путь, ведущий к познанию Бога.

noorteleht

Metropoolia / Nr 55 / Aprill 2011

Foto: Eero Tõlt

EESTI ÕIGEUSU NOORTE LIIDUS TOIMUNUST JA TULEVIKUPLAANIDEST

Arhidiakon Justinus

EAÕK noorsootöö ja infovahetus

21. veebruaril toimus EAÕK Kirikukeskuses Tallinna peapiiskopkonna vaimulike kohtumine, mille metropoliit Stefanus kutsus kokku eelkõige noorsootöö teemadel arutlemiseks. Kohtumise tulemusena palus ta ülempreester Mattias Pallil ja ülempreester Aleksander Sarapikul valmistada ette 22. märtsil peetud Tallinna peapiiskopkonna täiskoguks noorte kateheesi-töö edasise korraldamise visioon ja arhidiakon Justinusel mõelda infovahetuse edendamise üle näiteks sotsiaalvõrgustike kaudu. Algne idee puudutas eelkõige Facebooki, kuhu võiks hakata üles riputama infot ning pidama kateheetilisi ja kirikuelu puudutavaid vestlusi. On ju sarnane keskkond näiteks Oikumeenilisel Patriarhaadil, kus saab lugeda ja kommenteerida ka autoriteetsete teoloogide tekste. Vaatamata selle idee paljudele headele külgedele väljendasin siiski arvamust, et Facebookis suhtlemisega tuleb olla

ettevaatlik: info liigub seal väga kiiresti, ühele väitele võib lühikese aja jooksul järgneda kümneid kommentaare, mis levivad tohutu kiirusega ning selle protsessi käigus võib kergesti tekkida info moonandumist või väärititõlgendamist.

Umbes aasta tagasi kutsus ka näiteks Kreeta peapiiskop oma ringkirjas vaimulikkonda üles tõsiselt mõtlema sedalaadi ohtude peale. Eeskätt puudutabki see vaimulikkonda: kui inimene esineb Facebookis kirjutades vaimulikuna, võidaksegi kõike tema öeldut tõlgendada Kiriku seisukohtadena, mis võib aga olla eksitav. Olen temaga selles osas nõus. Mõte on hea, aga selle vajalikul tasemel teostamine nõuab tugevat vaimulikepoolset ettevalmistust ja jälgimist, et kommentaariruum oleks adekvaatne. Olles küll ka ise Facebooki kasutaja, kaldun ma eelkõnel-dud eesmärkideks pooldama pigem passiivse-mat, aeglasemat ja „mõtlikumat” blogivarianti.

Teine teema puudutas aga noortele mõeldud kateheesiprogramme. Oleme Noorte Liidus võtnud vastu otsuse, et materjale tuleks süstee-mipäraselt üllitada. On kõlanud arvamusi, et näiteks soomlastel on kõik materjalid olemas, vaja vaid ära tõlkida. See pole siiski päris nii lihtne, sest soome materjalid lähtuvad eeldu-sest, et koolis õpetatakse usuõpetust.

Soomel on näide sellest, et õigusklikud, kes elavad valdavalt luterlikul maal, on ka pedagoogi-kasüsteemi üle võtnud luteri kirikult (rõhutan: mitte õpetuse, vaid süsteemi). Õigeusu kirik ei tunne tegelikult sellist sündmust nagu leer, luteri kirikus on leerikool aga üks samm ko-guduse liikmeks astumise teel. Soome õigeusu kirik kutsub 14–15aastased noored õiguskli-kud kokku – infot kahe sealse riigikiriku kohta saadakse väga lihtsalt rahvastikuregistrist – ja korraldatakse n-ö leerilaagreid. Kuid vastavates õppematerjalides on eeldatud koolist saadud teadmisi. Pigem tuleks aluseks võtta kooli usu-õpetuse programmide materjale. See on mõtlemise koht, millega tuleb pidevalt tegelda. Nii EAÕK Kirjastus kui ka Noorte Liit on aastate jooksul välja andnud väga häid raamatuid, aga mitte süstemaatilisel, sest iga trükiis katab vaid mingi lõigu kogutervikus. Peagi ilmuv metropo-

liit Stefanuse „Pilguheit õigeusku” on kindlasti just üheks selliseks süsteemseks allikaks, mis on abiks ka algajale ning kust on hea edasi minna.

Nagu muudiski kirikuelu valdkondades, tuleb ka töös noortega tõdeda, et Kirik on kompleks-ne terviknähtus, katehees, noortetöö jm selle osised ei toimi sellest kuidagi eraldi. Ter-viklikkus on ka võtmeks metropoliidi küsimu-sele koguduste noortetööst. On olnud aegu, kus noorsootööst kõneldes vaadati esmalt Noorte Liidu poole, mida käsitleti justkui eraldi orga-nisatsioonina. Minu seisukoht Noorte Liidu presidendina on aga algusest peale olnud see, et töö noortega algab ikkagi kogudustes.

Osa noortetööst seisneb kõikvõimalikes ühe-kordsetes ettevõtmistes. Üks viimaseid selle-laadseid leidis aset andeksandmise pühapäeval, 6. märtsil. Kuna paast algab paar päeva enne lää-nekiriku vastlapäeva, võiks toimunud tinglikult nimetada „õigeusu vastlapäevaks”. Kutsusime Tallinna koguduste pered ja noored kokku ui-sutama ning sellele järgnes õhtul Kirikukeskuses vestlus metropoliidiga ja pannkoogisöömine.

Suveplaanid

Gaidide suurlaager koos kreeklastega. Koos-töösuhted Kreeka Gaidide Assotsiatsiooniga algasid, kui EAÕK Kirikukeskust külastas üks Larissa perekond, kes tegeleb sealsete gaidide-ga ning nende juht soovis oma rühmaga suvel Eestisse tulla. Detsembrikuus viibis metropoliit Stefanus Larissas, kus 16. detsembril avas Eesti suursaadik Kreekas Andres Talvik Eesti kinda-näituse, mis sai teoks koostöös Eesti Suursaat-konnaga Ateenas, Eesti Rahva Muuseumiga ja Kreeka Gaidide Assotsiatsiooniga. Nende kon-taktide tulemusena saabubki esialgsete plaanide kohaselt suvel Eestisse nelikümmend Kreeka gaidi, et osaleda Eesti gaidide suurlaagris ning kohtuda EAÕK noortega. 28. jaanuaril külastas Kirikukeskust Eesti gaidide ja skautide delegat-sioon, et programm kokku panna ja projekt kir-jutada. Esialgse kava kohaselt saavad Kreeka gaidid juuli lõpus Eestisse, pärast gaidide suur-laagrit on aga plaanis minna ühiselt Setumaale ja võtta 29. juulil Saatses osa Paraskeeva päe-vast, tagasiteel külastada Tartut ja meie püha-kute säilmeid Uspenski katedraalis ning kahel viimasel päeval tutvuda Tallinnaga.

Suvel toimuvad ka meie traditsioonilised laag-rid. **Laagrisuve alustab maikuine töölaager Karulas.** Mitu aastat oleme pidanud ühislaagrit Helsingi koguduse noortega, kes samuti kasuta-vad Karula laagrikeskust – koristame ümbrust

ja korrastame kirikut. Tänavune toimumisaeg – kas maikuu eelviimasel või viimasel nädalava-hetusel – on veel täpsustamisel, sõltudes sellest, millal soomlased saavad tulla. **Tavapärane su-velaager toimub samuti Karulas 4–9 juulini.** Seekordne palverännak võetakse aga ette Lää-ne-Pärnumaal piiskopmärter Platoni sünnipai-ga ümbruses. Alljärgnevalt selle ajakava:

Palverännak Pärnumaal 12. –14. augustini 2011

Esimene päev:

Rännak algab 12. augustil kell 11 Paadrema Püha Kolmainu kiriku juurest, kust hakatakse liikuma Tõhelasse (vahemaa 19 kilomeetrit). Vahepeatus tehakse Tõusi külas, kus kohalik külaselts pakub einet. Tõhelasse saabutakse orienteeruvalt 15.30, seejärel toimub palvus Tõhela-Murru Ristija Johannese kirikus ning lõunasöök. Edasi sõidetakse bussiga Kastnasse ning peetakse palvus Kastna Püha Arseniuse ki-rikus. Siis sõidetakse Selistesse. Õhtuteenistus toimub Seli-Tõstamaa Püha Vassilius Suure ki-rikus, õhtul külastatakse ka Seliste kirikumõisa muuseumituba. Ööbitakse Seliste Seltsimajas.

Teine päev:

Äratus 8.00, palvus 8.30, hommikusöök 9.00. Rännak jätkub Kõpu suunas, kuhu on Selistest 10 kilomeetrit. Kõpu saabutakse u 11.30 ning peetakse palvus Pootsi-Kõpu Püha Kolmainu kirikus. Kuna Kõpu on piiskopmärter Platoni sünnikoht, kõneldakse seal ka tema elust, mär-t-risurmast ja rollist meie Kiriku elus. Seejärel süüakse lõunat ja u kell 13 hakatakse liikuma Uruste poole, kuhu on 18 kilomeetrit. Teel on plaanis kaks peatust: sobiva ilma korral ujumis-peatus Pottsepa ja Kihlepa külas, kus külaselts pakub oodet. Urustesse jõutakse u 18.30. Õh-tuteenistus kell 19.00, õhtusöök 19.30, seejärel kell 20.00 vestlus metropoliidiga. Järgneb saun ja lõkkeõhtu.

Kolmas päev:

Äratus 9.00. Piiskoplik liturgia Uruste Issanda Taevaminemise kirikus kirikus kell 10. Lõuna ja rännaku lõpetamine kell 12.00.

Info osalejale:

Kaasa võtta: magamiskott, magamisalus, telk, söö-ginõud, palveraamat, vihmakeep, mugavad riided-jalanõud, hügieenivahendid, energiarikas näks.

Registreerimine algab 1. juunil ja lõpeb 31. juulil. Sel perioodil registreerinutele on osalustasu 10 EUR. Hiljem liitunuile 15 EUR. **Täpsem info: 5246786, justinus@eaok.ee/justinus@eoc.ee**

EAÕK UUED TRÜKISED

Ilmumas on ajakirja **Usk ja Elu** 9. number. **Metropoliit Stefanus** kirjutab selles suure nädala ja Kristuse ülestõusmise teoloogilisest tähendusest ning Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku ajaloost. **Arhimandriit Grigorios Papathomas** selgitab, mida tähendab kiriklik kulturalism ja kuidas see ilmneb õigeusulistes rahvuskirikutes, samuti kõneleb ta dialoogi mõistest kirikuelus ning selle toimumise tasanditest. **Arhimandriit Jacques Khalil** avab apostel Pauluse õpetust selle kohta, et kristlane on Moosese seaduse alt vaba. Ilmub ka **isa Ioannis Chrysavgise** Püha Siimeoni ja naisprohvet Han-na katedraalis peetud ikonograafia ja ökoteoloogia loeng. **Diakon Kristoforos Parts** valgustab püha Johannes Kuldsuu tagandamise asjaolusid ning kommenteerib tema vangipõlves peetud kirjava-hetust. Kunstilehekülgedel saame osa **Evi Tihe-metsa** graafikast.

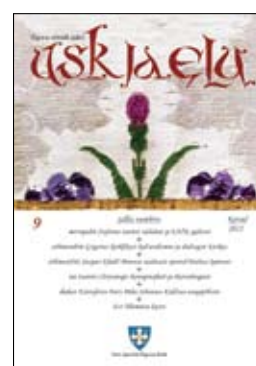
Peagi on ilmumas **metropoliit Stefanuse** raamat „**Pilguheit õigeusku**”. Tegemist on süsteemse kä-sitlusega õigeusu Kiriku põhialustest ja ajaloost,

samuti suhtest teiste kirikute ja ühiskonnaelu avaldustega. Raamatu eessõnast: *Varasemate põlv-kondade konservatiivne ja traditsioone järgiv koge-mus ei aita meie päevil enam käivitada noortes, üdi-ni tänapäeva lääne kultuuri loimunud õigeusulistes vaimse uuenemise protsessi, mis peab võrsuma nende „kultuuririkoosuse” šokist. Erinevalt eelkäijatest kerkeb meie süümes nüüd esile põhjapanev kiriklik valik: kas elada edasi passiivselt suletuna käesolevas olukorras, mis on enmast aja jooksul tõestanud, kuid ähvardab pikas perspektiivis kaotada toekuulutamise jõu, või „desorientaliseerida” ajaloolist õigeusku, sest kuidas muidu suudaksime olla ühtaegu truud minevikupä-rimusele ja vastata olevikule [...] Tuleb täpsustada, et õigeusus pole kunagi mõnd üksikut teoloogilist süsteemi kanooniliseks kuulutatud, kuigi usuõpetuse tarvis on mingil määral neid rakendatud. Seetõttu napib praktilist materjali ja üht kindlat süsteemi on raske välja arendada. Seevastu on jätud suur vaba-dus teoloogilistele otsingutele ning ühe- või teistsuguse pastoraalse meetodi rakendamisele. Kooliteoloogia ei ulatugi kaugemale kateheesist, mis järgib lähedalt Piiblit, jättes suure vabaduse konkreetsete rakenduste suhtes. Kuid õigeusu Kirik võtab omaks iga õpetu-*

se, mis tugineb ehtsalt piibellikul hoiakul, on taotluse poolest ehtsalt kolmainulik, mitte „psühhoteraapiline” või „selle maailma oma”, ning annab täpse sisu süm-bolile ja pildile, nagu ka Pärimusele, milles Kristus on ise subjekt ja objekt, tema Ihus, millega me oleme osaduses ja milleks on Püha Vaimu poolt hingestatud Kirik.

Lisaks trükistele on Tallinna Püha Siimeoni ja naisprohvet Hanna katedraalis asuvas EAÕK kaupluses müügil rohkesti ikoone ja kirikutarvi-kuid. Peagi on Kreekast saabumas täiendust vii-

rukivalikule, mis on pärit Athose mäelt ja valmis-tatud sealsete kloostrielanike käsitööna. Samuti on kaupluses saadaval eri suuruses ja materjalist viirukihoidjaid, suitsuteid ja õlilampe.

Aadress: Ahtri 5 / Paadi 2
Telefon: +372 662 0699
Mobiiltelefon: +372 5661 0197
Müüja: Marius Raudsepp
Kaubandus- ja müügijuht: Terje Toon
Mobiiltelefon: +372 514 1099
kaubandus@eoc.ee

Peatoimetaja: **Madis Kolk** (madis.kolk@eaok.ee); välistoimetaja: preester **Sakarias Leppik**; lastelehe toimetaja: **Edith-Helen Ulm**; tõlged vene keelde: preester **Stefan Fraiman**; tõlged prantsuse keelest: **Tiina Niitvägi-Hellamaa**; tõlged kreeka keelest: **Maria Blauhut**; keeletoimetaja: **Epp Väli**; kujundaja: **Inga Heamägi**; EAÕK Kirjastus, Wismari 32, Tallinn 10136; interneti lehekülgi: **www.orthodoxa.org** (rahvusvaheline); **www.eaok.ee** (eesti)